

Association of Rhodope Municipalities (ARM)

ARM was founded in 1992. It is a non-profit organization. ARM has 21 member-municipalities, located in 4 administrative districts of Bulgaria.

SMOLYAN region — *Banite, Borino, Devin, Dospat, Zlatograd, Luki, Madan, Nedelino, Rudozem, Smolyan, and Chepelare;*

KURDZHALI — *Kirkovo, Kardzhali, and Momchilgrad;*

PAZARDDZIK region — *Batak, Bratzigovo, Rakitovo, Velingrad, and Septemvri;*

PLOVDIV region — *Assenovgrad, Luki, and Rodopi*

ARM's mission is:

To actively contribute to improving the local self-governance;

To contribute to increasing the efficiency and transparency in the activities of the municipalities;

To create opportunities for wider citizens participation in the process of self-governance;

To promote further economical development in the Rhodope region;

To contribute to strengthening the cross-border cooperation;

Cross-Border Cooperation

20th March 2001 — signed Frame Agreement between ARM and Border Region 'Delta-Rhodopi' for the establishment of Euroregion 'RODOPI' (BG-GR)

7th February 2002 - signed Agreement for Cooperation between ARM and the Local Association of Communities and Municipalities- Xanthi prefecture.

Cross-border cooperation projects implemented by the ARM

- 'PANDORA', funded by the European Commission in Brussels
- 'The Rhodopes — our Joint European Home', funded by the EU 'Youth' Programme
- 'Get to know your neighbor', funded by PHARE CBC (Bulgaria-Greece) Program
- 'Following the Steps of Orpheus and Democritus', funded by PHARE CBC (Bulgaria-Greece) Program
- 'Without Border Tomorrow', funded by PHARE CBC (Bulgaria-Greece) Program
- 'Cross-Border Business Activities', funded by PHARE CBC (Bulgaria-Greece) Program
- 'Business Activities in the Rhodopes and Aegean Sea', funded by PHARE CBC (Bulgaria-Greece) Program

ARM is member of the European Association of Border Regions.

Contact us:

14, Bulgaria blvd.; P.O.Box 100, office 413

4700-Smolyan, Bulgaria

Phone/Fax: ++359 301 620 56; 620 48

Email: arm@arm-bg.org

Web-site: www.arm-bg.org

Префектура Кавала

Град Кавала

Градът е населен още през неолитната епоха. Основан е като Неаполис през VII в. пр. н. е. от колонисти от остров Тасос. Градът става съюзник на атиняните и по-късно - пристанище на Филипи. Местоположението му го прави цел за нападение на готи и хуни.

Апостол Павел е проповядвал божията истина във Филипи и там е основал първата на Балканите християнска църква. През византийската епоха е известен като Христополис. Разцветът на града през византийската епоха е прекъснат от нормандците, които опожаряват града, а през 1387 г. градът е завладян от османските турци. След 1850 г. Кавала става център на търговията с тютюн. Районът е освободен от османска власт през 1912 г.

Днес град Кавала е център на префектура Кавала с население от 70 000 жители. Намира се на 680 км от Атина и на 165 км от Солун.

Исторически и културни забележителности:

- **Археологически музей.** Представя находки от праисторическата епоха и античността, находки от разкопките в Неаполис и Амфиполис, включително фрагменти от храма на Атина Палада . *Тел.: 2510 222. 335.*

- **Древният град Филипи.**

Намира се на 15 км от Кавала. Паметниците във Филипи са от Античността и Средновековието. Най-забележителни сред тях са: Античният театър, част от древния път Вия Егнатия, агората , раннохристиянските базилики Октагонът, килията на Св. Апостол Павел.

- **Етнографски музей.** Представя колекция от предмети от традиционния бит и картини и скулптури от Полигностос Вагис (1894-1965) – скулптор от Тасос, и от други художници. *Тел.: 2510 222. 706.*

- **Музей на тютюна.**

- **Крепостта над Кавала.** Първите укрепителни съоръжения датират от V в. и впоследствие са разширявани.

- **Панагия** (старият град). Под крепостта се извиват тесните улички на стария град, построен върху руините на колония. Това е център на града до края на XIX в.

Архитектурни паметници

- **Сградата на общината.**
- **Обществената библиотека.**
- **Платея Капнергати – Капнаоптики.**
- **Улица “Кипру” със своите неокласически сгради.**

- **Къщата на Мохамед Али** (сега музей). Мохамед Али е основател на последната династия, управлявала Египет. На площада пред

Кавала

Кавала -
поглед от далеч

къщата има паметник на Мохамед Али.

- **Имарет** — построен през 1817 г. от Мохамед Али като ислямско училище, приют за бедни и пансион.

- **Фарът.** Намира се в края на крайбрежния нос.

- **Аквадукт.** Построен върху останките на Дългата стена за осигуряване вода на града.

- **Катедралата “Св. Апостол Павел”.**

- **Храм “Св. Йоан”.**

- **Манастир “Св. Силас”.**

- **Статуя на Св. Апостол Павел на пристанището.**

Атракции:

- Рибните таверни.

- Рибният пазар.

- Възможности за риболов в залива Елефтерон.

Празници:

- **Международният фестивал Космополис** — организира се в Стария град на Кавала. На него се представят танцови и музикални състави, традиционни ястия, кино, изложби и щандове от целия свят.

- **Фестивал Янис Папаиоану** — посветен е на класическата музика и джаза. Включва концерти и семинари за студенти и преподаватели от консерваториите на целия свят.

- **Театрален май.** Постановки представят както Общинският театър, така и театри от Атина и Солун.

Град Филипи

На 15 км от Кавала. Основан е от заселници от остров Тасос през 359 г. пр. н. е. Завладян е и преименуван от Филип II Македонски през 356 г. пр. н. е. Паметниците във Филипи са от Античността и Средновековието. Това е мястото на битката на Антоний с Брут и Касий в 41 г. пр. н. е. Тук Свети Апостол Павел за първи път в Европа проповядва християнството през 49 г. от н. е. и покръства Лидия в река Зидактис.

Исторически и културни забележителности:

- **Античният театър** — днес се използва през лятото за театрални постановки.

- **Част от древния път Вия Егнатия.**

- **Агората.**

- **Раннохристиянските базилики.**

- **Октагонът.**

- **Килията на Св. Апостол Павел.**

- **Акрополът на Филипи** — намира се над древния град.

- **Археологически музей** — съхранява уникална колекция от предмети от праисторическия, античния и византийския период. В музея са показани находки от праисторическото селище Дикили Тас и от античния и средновековен град Филипи.

Празници:

- **Фестивал във Филипи.** Про-

Филипи

Кметството
в Кавала

вежда се от юли до септември и включва театрални постановки и големи концерти.

- **Празник на закрилника на Кавала — Св. Апостол Павел.** Провежда се в най-голямата от базиликите на 29 юни. Отслужва се вечерна литургия.

- **Фестивалът “Тайните на блатото”.**

Град Амфиполи

Историята на града датира от древността. Основан е като атинянска колония през 438/437 г. пр. н. е. при устието на река Стримон (Струма). Завладян е от Филип Македонски през 357 г. пр. н. е., а през 168 г. пр. н. е. попада под властта на римляните, които го превръщат в седалище на римския управител на Македония. Става религиозен център през V и VI в., но в началото на VII в. е изоставен.

Телефон за информация: 23220 32.474.

Исторически и културни забележителности:

- Археологически музей — съхранява голям брой значими и интересни находки.

Неа Карвали

В Неа Карвали има условия за настаняване до 100 души, условия за провеждане на семинари, изложби, открит театър.

Исторически и културни забележителности:

- Храм “Св. Григорий Богослов”. В него се пазят мощите на светеца.

- Музей на кападокианската култура.

- Етнографско селище Акондисма.

Празници:

- Международен фестивал на традиционни танци “Слънце и камък” — юли.

Неа Перамос

Исторически и културни забележителности:

- Крепостта “Неа Пергамо Анакаторуполис”.

- Крепостта “Пиргос Аполонисас”. Намира се на крайбрежния път между Неа Перамос и Лутра.

Природни забележителности:

- Плажната ивица

Празници:

- Концерти в крепостта “Анакаторуполис”.

Елеохори

Празници:

- Празник на гроздето — август.

Лекани

Празници:

- Празник на картофите — сеп-

Имарет - Кавала

тември.

Село Зигос

Празници:

- Понтийска сватба — април.

Село Дисвато

Културни и исторически забележителности:

- Манастир “Преображение Господне”. Чудотворната икона преображение Господне в манастира е една реликва, донесена от бежанците от Мала Азия.

Керамоти

Природни забележителности:

- Амоглоса— единствена по красотата си местност, където пътят на плажа навлиза на голямо разстояние вътре в морето.

- Коджа Орман - красива крайречна гора при река Места. До нея се стига от Керамоти.

Празници:

- Фестивал до морето — на него гастролират известни имена на съвременната гръцка музика.

- Празник на аспержите — юни.

Хрисуполи

Празници:

- Народен панаир

Село Платамона

Празници:

- Празник на животновъда - в началото на октомври.

Село Ератино

Празници:

- Празник на динята

Село Кокинохори

Празници:

- Фестивалът “Вино и култура”. Организира се през август с цел промоция на местните продукти.

Елефтерон

Природни забележителности:

- Минерални извори. Лекуват ревматични и гинекологични заболявания.

Кринидес

Природни забележителности:

- Кални бани. Подходящи са за ревматологични, артритни, дерматологични и гинекологични заболявания.

Село Палеохори

Исторически и културни забележителности:

- Крепостта “Палеохори”.

Празници:

- Празник на кестените. Орга-

Открит кръщен храм на Света Лидия

низира се всеки октомври в едно от традиционните селища на окръг Палеохори.

- Обичаят “Цаня” — на 20 юли в чест на Св. Илия.

Планината Панагиос

Планината е известна като Панагиос или Ениакорфо (с 9 върха), а Омир я споменава като Ниса. Разположена е между устието на река Струма и река Ангитис. Тя е била ябълката на раздора между атиняните и македонците поради богатите находища на злато и сребро. В планината има ски център.

Никисиани

Исторически и културни забележителности:

- Манастир “Богородица Ико-сифиниса”, построен през IV в. от Св. Германос. Манастирът е известен със своята превратна история.

- Манастир “Св. Димитър”.

- Паметници на традиционната архитектура.

Празници:

- Възраждане на обичая на Арапа. Празнува се на Ивановден. Младешите на селото в кукерски облекла обикалят улиците на селото и стигат до площада, където се води хорото, битката и възкръсването на Арапа — обичай, свързан с Дионисиевия култ.

Христокастро

Исторически и културни забележителности:

- Манастир “Св. Пантелеймон”.

Хортокопи

Исторически и културни забележителности:

- Манастир “Света Пагнайтиса”.

Палио Хортокопи

Исторически и културни забележителности:

- Манастир “Сретение Господне”.

Месорони

Исторически и културни забележителности:

- Паметници на традиционната архитектура

Мустени

Исторически и културни забележителности:

- Паметници на традиционната архитектура

Прави (Елефтеруполи)

В продължение на много години селището е било процъфтяващ търговски и занаятчийски център.

Крепостта в Кавала

Изглед от археологическата местност - Филипи

Исторически и културни забележителности:

- Архитектурни паметници в старата част на града

Други забележителности в префектура Кавала

Исторически и културни забележителности:

- Крепостта “Елефтера”.
- Крепостта “Орфанио”.
- Кръщелен храм “Св. Лидия”.

Природни забележителности:

- Плажовете на Каламица, Батис, Тоска, Палио, Неа Илаклица и морските пещери във Фидониси

и Панагя, Неа Перамос с дюните, Каряни, Апмира, Елиохори, Миргофито, Саракина, и Орфинио, където има плажни съоръжения, крайморски таверни и кафенета.

● **Амоглоса в Керамоти** — единствена по красотата си местност, където пясъкът на плажа навлиза на голямо разстояние вътре в морето.

● **Резерват Делтата** на река Места, където живеят много видове птици.

Атракции:

- Рибните таверни
- Традиционната кухня

Библиотеката в Кавала

Префектура Родопи

Град Комотини

Град Комотини е център на префектура Родопи. Известен е със своите заведения и кухня.

Исторически и културни забележителности:

Архитектурни паметници

- Старата часовникова кула.
- Джамията “Йени Цами” – 1608 г.
- Деканат на Тракийския университет.
- Клуб на Комотини.
- Обществената библиотека.
- Митрополитски храм “Успение Богородично” с уникална дърворезба и прочутата икона на Божията майка от XVI – XVII в.

Атракции

- Пазарът на площад “Хефест”.

Тук може да видите антикварни магазини, златарски ателиета, галантерийни стоки. Тук може да опитате местни традиционни ястия като кавърма, овку-

Часовниковата кула в Комотини

сено камилско месо, локум, нахут.

• **Кулинарните специалитети на Комотини.** Градът е наречен гастрономическият център на Балканите. Тук се смесват кулинарни традиции от различни райони и култури. Районът е известен със своите деликатеси.

Марония

Известна е със своята история и аристократизъм.

Исторически и културни забележителности:

- Преса за вино от времето на Омир.
 - Античен театър.
 - Храм на Дионисий.
 - Мозаечен под от резиденция – III в. пр. Хр.
 - Стените и парадният вход на града от римския период.
 - Раннохристиянска базилика от VI в.
 - Кула от византийска крепостна стена.
 - Епископска църква от XI-XII в.
- Природни забележителности:**
- Пещерата на Марония. Пещерата е дълга 2 км и е известна със своите красиви образувания.

Ясмос

Природни забележителности:

- Тракийската Метеора –

Марония - античният театър

скални образувания, подобни на тези в Метеора.

Полиантос

Исторически и културни забележителности:

- Римски тип мост — забележителен със своите размери и три свода.

Каридия

Исторически и културни забележителности:

- Етнографски музей.
- Имарет — теологичен музей.

Ксилагани

Исторически и културни забележителности:

- Етнографски музей.

Нимфания

Исторически и културни забележителности:

- Музей на кошничарството.
- Тракийски образователен музей.

- Военен музей.

Природни забележителности в префектура Родопи:

- Плажовете на Меси, Ароги, Фанари, Профитис Елиас, Алкиона, Платанитис, Мармарица, Синакси и Петрога. Тези плажове предоставят възможности за плуване, сърф, водолазно гмуркане.

Празници в префектура

Родопи:

- Бабин ден — 7 януари. Празнува се в Ксилагани, Имерос, Проскинитес и Фанари.
- Трифон Зарезан — празник на винарите. Празнува се на 1 февруари в Аигейрос.
- Ендерлез — стар ромски обичай. Празнува се лятото в Комотини.
- Карнавала в Сапес.
- Иснафия в първия понеделник от Великите пости. Празнува се в Ксилагани.
- Борене с яйца на Великден при Трилорио.
- Пиперуга през юли в Неа Адриани.
- Фестивал на Огъня — всеки юли в Марония
- Панегирия (състезание по борба) всеки август в Ипсوما Хилия.
- Момогерия — през декември
- Фестивал на черешите в Сости.
- Фестивал на Света Марина в Трилорио.
- Седмица на Свети Илия в Иасмос.
- Празник на жителите на Ксилагани — 15 август.
- Празник на сардините на 15 август във Фанари.

Старинен мост

*Джамията в
Комотини*

Префектура Ксанти

Град Ксанти

Ксанти е град в Северна Гърция и отстои на 738 км от Атина. Намира се на река Косинтос и наброява 52 000 жители.

Исторически и културни забележителности:

- **Етнографски музей.** Представа традиционни носии, украшения, ръкоделия, мебели и съдове от различни части на Гърция и предмети, собственост на фамилията Куямцоглу. *Тел. 0030 25410 25 421.*

- **Градска художествена галерия.** Помещава се в къщата “Калевра” в стария град — красива сграда с резбовани дървени тавани от средата на XIX в. Галерията е посветена на Христос Павлидис, съвременен местен художник, който е дарил своите творби на града.

- **Академия за тракийско изкуство** — културен център и място за художествени изложби.

- **Музей на природознанието.** Представа местна флора и фауна, препарирани животни, скали. *Тел.: 25410 21 212.*

- **Сградата на кметството (кр. на XIX в.)** — архитектурен паметник.

- **Катедралната църква “Св. Йоан Кръстител”.**

- **Манастир “Панагия Каламус”.** Намира се на север от Ксанти, в пролома на р. Косинтос.

- **Манастир “Памегистон Таксиархом”.** Намира се на северозапад от Ксанти.

Празници:

- Двуседмичен карнавал в Ксанти. Организира се в началото на пролетта.

- Паляя Поли фестивал. Организира се в началото на есента и продължава две седмици.

Село Авдера

Намира се на мястото на някогашния античен гръцки полис Авдера — родно място на Демокрит, Протагор, Левкип и други велики умове от древността.

Исторически и културни забележителности:

- **Античният град Авдера** — запазени са част от градската стена, вход и кули; къщи от класическия, гръцкия и римския период и руини от театъра.

- **Археологически музей** — тел.: 25410 51 003.

- **Фолклорен музей** — тел.: 25420 51.207.

Празници:

- Демократия.

Град Ставруполи

Исторически и културни забележителности:

Ксанти.
Етнографският
музей

● **Етнографски музей** — тел.: 25420 22.260.

Празници:

● Празник на камилата или Цимала фестивал .

Природни забележителности:

● **Поречието на река Нестос (Места).** Реката, чийто 140 км преди вливането ѝ в Егейско море текат в Гърция, са източник на живот за цялата област. Защитен природен обект са 17 км, по които реката се извира между Ставруполи и Токсотес. Този район е обитаван от голям брой от представителите на фауната на Гърция и е обявен за Област със забележителна природна красота под специална защита.

Галани

Природни забележителности:

● Пъгечката от Галани, изваяна в скалистия речен бряг на Места, е една от най-красивите пешеходни пътеки в Гърция. Развлеченията в този район включват кану-кааяк, летяща лисица, возене на каруца и колоездене.

Празници:

● Празник на река Нестос (Места). Провежда се всеки август по река Места, близо до Галани с концерти и спортни мероприятия.

Село Комнина

Исторически и културни забележителности:

● Македонска гробница — II в. пр. Хр.

Село Калива

Исторически и културни забележителности:

● **Крепостта Калия (Калива)** — построена вероятно от Филип II Македонски за да контролира цялата област на Паранести.

Еримантос

Еримантос е горско селище в община Ставруполи на 1350 м надморска височина. Намира се на 65 км от Ксанти и е възстановителен и природен образователен център. *Телефон за информация: 25420 22.226, 22.693.*

Исторически и културни забележителности:

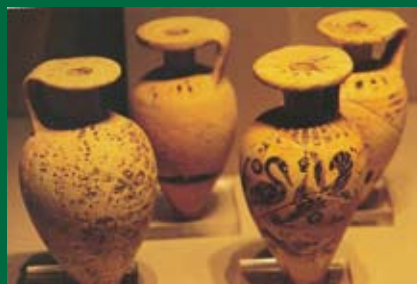
● Хижите с егреци на каракачаните.

Природни забележителности:

● **Водопад “Ливадити”** — до него се стига по красива и леснодостъпна пътека от Еримантос. Неговите разпенени води, втурващи се стремглаво надолу от височина почти 40 м, му дават правото да претендира за славата на най—впечатляващия родопски водопад. Намира се на границата на общините Драма и Ксанти.

Село Като Кариофито

Исторически и културни забеле-

*Старият град
привлича много
туристи*

жителности:

- Старата воденица.
- Каменно мостче.

Термес

Представява планински спа курорт. В курорта има водолечебен център.

Исторически и културни забележителности:

- Релеф на бог Митрас Тавроктонос (убиващ бик). Издялан е в скалата и е от кр. на II — началото на III в.

Природни забележителности:

- Минерални извори.

Самоков

Исторически и културни забележителности:

- Манастир “Панагия Архангелиотиса”. Намира се над Самоков. Към манастира има църковен музей. Тел.: 25410 22.505.

Потамия

Потамия е минерален курорт, който се намира близо до езерото Вистонида и Порто Лагос. Курортът има модерни съоръжения, къщи за гости, амбулатория и ресторант.

Природни забележителности:

- Минерални извори.

Порто Лагос

Природни забележителности:

- Езерото “Вистонида”. Това езеро е известно на българите като “Буругьол” или Бистонското езеро. Намира се на 26 км от Ксанти и има плащ от 44 000 ха. Езерото е комплекс от ценни водни хабитати (ареали). Повече от 260 вида птици живеят в този район, който е защитен от ЕС като резерват за птици и е част от мрежата NATURE 2000.

Информационен център Порто Лагос (тел.: 25410 96.646).

Ерасмиос

Природни забележителности:

- Делтата на река Нестос (Места). Местността е достъпна както от изток от Ерасмиос, префектура Ксанти, така и от запад от Керамоти. Обхваща голяма площ от южната част на префектурите Ксанти и Кавала. Делтата е обитавана от 254 видове птици, много от които застрашени.

Информационен център “Нестос” — тел.: 25910 51.831.

- Крайречна гора “Коджа Орман” — уникална със своята красота. До нея се стига от Керамоти.

Нея Кесани и Мангана

Празници:

- Бабо или Мама фестивал — празнува се на 8 януари в Нея Кесани и Мангана.

Порто Лагос

река Нестос

Фелони

Празници:

- Пататиада — празник на картофите. Провежда се първите събота и неделя след 15 август.

Природни забележителности в префектура Ксанти:

- Гората Хайду — с много местни растения и насаждения от бук,

дъб, бор и смърч. Около Кула може да се види редкият вид петиглен бор.

- Плажната ивица на префектура Ксанти. Отличава се със своята красота. Има възможности за плуване и водни спортове в Ерасмиос, Мангана, Миродато, Авдера, Лагос и Кесани.

На разходка из стария град

Остров Тасос

Остров Тасос е бил населен още през праисторическата епоха. По-късно заселници от Парос основават град Лимена на острова в началото на VII в. пр. н. е.

Според Херодот финикийците били на острова много години преди това. Херодот разказва, че островът дължи своето име на сина на финикийския цар Агинорас Тасос, който според митологията пристига на острова, търсейки сестра си Европи, която била отвлечена от Зевс. След V в. пр. н. е. полисът Тасос достига такъв разцвет, че си спечелва името "Северна Атина".

С цел да бъдат използвани по-рентабилно златните залежи на планината Пангео, жителите на Тасос учредяват в подножието ѝ през 360 г. пр. н. е. Кринидис. Днес античните монети на полиса Тасос са едни от най-срещаните монетни находки в южната част на Родопите, което свидетелства за интензивните връзки и влиянието на Тасос в района през този период.

Островът става член на Делианския съюз, но по-късно е разрушен от спартанците. След това последователно е завладян от Филип Македонски и римляните. Бил е обект на нападение от страна на араби, генуезци, турци и венецианци. Превзет е от османските турци през 1479 г. и е

освободен през 1912 г.

Град Лименас

Град Лименас е административен център на острова.

Исторически и културни забележителности:

Археологически паметници:

- Древната агора. На нея са разкрити много паметници:
- Коридорът на боговете, построен през 470 г. пр. н. е. Френски пътешественик през 1863 г. пренася релефи от това място в Лувъра, където се намират и днес.
- Гробът на Глафкос.
- Кръглият жертвеник на Теагенис — известен атлет от Тасос, който спечелил 1400 победи на древногръцките олимпийски игри.
- Старохристиянска църква от V-VI в.
- Античният театър, за който Хипократ ни информира, че се е намирал там от V в. пр. н. е. През летните месеци тук се представят антични драми.
- Стената и акрополът.
- Арката в Каракала.

Музеи:

- Археологически музей — тел.: 25930 221.80.

Празници:

- Концерти и театрални пред-

Калогерико

Лименас - столицата на острова

ставления в Античния театър, в Древната Агора.

Алики

Исторически и културни забележителности:

- Античните мраморни кариери.
- Антични и средновековни археологически паметници.
- Манастира “Св. Архангел Михаил” — най-големият, но и най-известният в Тасос. Тук се намира и част от един от гвоздите, с които е бил разпънат на кръста Христос. Манастирът се намира близо до Алики. Построен е на ръба на една скала над морето и посетителят има чувството, че виси във въздуха.

Празници:

- Концерти и театрални представления в древния олтар на Диоскурите.

Село Малко Казавити

Исторически и културни забележителности:

- Архитектурни паметници

Село Голямо

Казавити

Исторически и културни забележителности:

- Архитектурни паметници

Село Калирахи

Исторически и културни забележителности:

- Паметници на традиционната архитектура.
- Етнографски музей.

Природни забележителности:

- Крайбрежието Клима.

Мариес

Исторически и културни забележителности:

- Манастир “Успение Богородично”. От него се вижда Атон.
- Манастир “Свети Пантелеймон”. Намира се между селата Мариес, Сотирас и Малко Казавити.

Природни забележителности:

- Крайбрежната местност “Аспас” — малкият залив има кристално чиста вода и ситен пясък.

Лименаря

Исторически и културни забележителности:

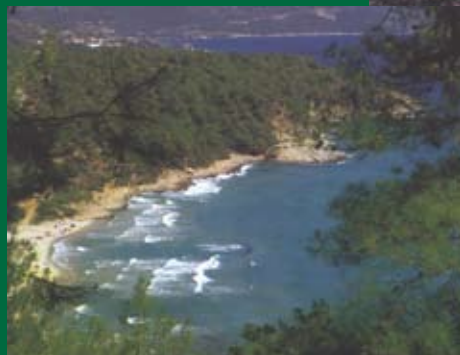
- Сградата Палатики — архитектурен паметник от началото на XX в.

Празници:

- Концерти и театрални представления в кариерите на Лименаря.
- Обичаят “Я завали, Април мой” — втори ден на Пасха.

Потос

Природни забележителности:

Плажът Парадисос

Заливът на Трипити

- Пейфкари — красив залив, където боровите растат почти в морето.

- Гьола — местност с изключителна красота.

Атракции:

- Водни спортове.
- Живописни таверни.

Село Теологос

Исторически и културни забележителности:

- Архитектурен резерват.

Природни забележителности:

- Парадисос — един от най-известните плажове в Гърция, намира се близо до Теологос. Плажът предлага възможности за сърф, джет ски, банана, спускане с морски парашут, водолазно гмуркане и риболов с харпун.

Празници:

- Възпроизвеждането на традиционна сватба

Потамня

Намира се до най-високия връх на острова Ипсарио.

Исторически и културни забележителности:

- Тарсанас — сградата се намира на пристанището и е построена през XIX в. от монаси от Света гора.

- Музей “Ваги” — посветен е на световноизвестния скулптор от По-

тамня Вагис. В музея са представени голям брой негови произведения.
Тел.: 25930 61.4000.

Природни забележителности:

- Плажът Хриси Акти.

Празници:

- Карнавал с парад.
- Обичаят “Бездъждовие” — 31 юли.

Село Панагия

Исторически и културни забележителности:

- Храм “Успение Богородично”. В църквата може да видят икони от XVI-XVII в., стари монети на Богородица, познати като бакъри, флаг на Ричард Лъвското сърце от времето на кръстоносците.

Природни забележителности:

- Вековен чинар — намира се в центъра на селото и покрива почти целия площад.

- Плажът Авлака (Хриси Амудя).

Празници:

- Карнавал за Сирни заговезни, посветен на Дионисий.
- Събор за храмовия празник.
- Изгарянето на Юда — обичай, които се изпълнява вечерта на Великден.

Рахони

Празници:

- Карнавал, който завършва с

Манастир «Архангел Михаил» - най-големият и най-известният в остров Тасос

изгарянето на царя на карнавала.

Други забележителности и атракции на остров Тасос:

- Крайбрежието и плажовете.
- Таверните.
- Традиционните ястия.
- Сувенирите, които се продават във всяко туристическо селище.

Възможности за:

- водни спортове;
- риболов;
- алпинизъм;
- планински туризъм;
- тенис.

Манастири на острова

Ο Δήμος του Μπόρινο

Χωριό Μπόρινο

Το χωριό του Μπόρινο βρίσκεται σε υψόμετρο 1.140 μέτρων στο Δυτικό μέρος της Ροδόπης Απέχει 120 χλμ από την πόλη της Φιλιππούπολης. Απαριθμεί 2.700 κατοίκους.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Έκθεση από τοπικά υφάσματα, αντικείμενα ξυλογλυπτικής και οικιακά είδη. Βρίσκεται στο κέντρο πληροφοριών του Μπόρινο. Τηλ. 03042/2787; e-mail: infocenter@borino.org;

- Η γέφυρα του Κεμερ (Κεμέροβ Μόστ) - Απέχει 12 χλμ από το Μπόρινο, βρίσκεται στην τοποθεσία του Ντενεβρα. Είναι μια αρχαία πέτρινη γέφυρα, μέρος της χάραξης του μεγάλου ρωμαϊκού δρόμου, που συνέδεε την Φιλιππούπολη μέσω της Ροδόπης με την Νικόπολη του Νέστου (σημερινή πόλη Γκότσε Ντέλτσεβ).

- Ο αργαλειός της Ροδόπης (Ρο-ντόπσκα Ντούσα) (εν ενεργεία) – Απέχει 4 χλμ από το Μπόρινο στην περιοχή του Χαϊδτούσκι ντολ. Οι αργαλειοί μέχρι και σήμερα χρησιμοποιούνται για το γνέσιμο νέων μάλλινων υφασμάτων, με την βοήθεια της δύναμης του νερού.

Φυσικά Αξιοθέατα:

- Η γέφυρα του Διάβολου (Ντιαβο-λεσκιά μόστ)- βραχώδη φαινόμενο. Είναι μια βραχώδη γέφυρα μήκους 8-10 μέτρων, πάχους 2-3 μέτρων και ύψους 30 μέτρων. Βρίσκεται ανάμεσα στο σπηλαίο Ιαγκο-

ντισκατά και στο χωριό Μπόρινο στο Μοναστήρι στην περιοχή του Χαϊδτούσκι ντόλ. Τα βράχια τα οποία στηρίζεται είναι κάθετα. Πήρε το όνομα της, από την παράδοση που λέει ότι μόνο ο διάβολος μπορεί να την διαβεί. Κοντά βρίσκεται και ο καταρράκτης Προυσκάλοτο.

- Υπό προστασία περιοχή του Μπόρινο- 120,10 εκτάρια. Στην περιοχή του χωριού Μπόρινο συναντάμε σπάνια φυτά : 69 είδη είναι υπό προστασία βάσει νόμου, 11 περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή λίστα των απειλούμενων ενδημικών φυτών. Υπάρχουν φυτά τα οποία τα συναντάμε μόνο στην Ροδόπη και πουθενά αλλού όπως: Χαμπερλαία (Haberlea rhodopensis) (βαλκανικό ενδημικό φυτό), Geum rhodopaeum (τοπικό βουλγαρικό ενδημικό φυτό), είδος τουλίπας (Tulipa rhodopaea), (συναντάται μόνο την Ροδόπη).

- Φυσικός δρυμός Καστρακλί

Στον Δρυμό ευδοκίμει αιωνόβιο δασός από Μαυρόπευκα (Pinus nigra). Φυτρώνουν επίσης η Δασική Πεύκη (Pinus sylvestris), έλατα , η Δασική οξιά (Fagus), αγριοπλάτανοι, γαύρος (Carpinus) και λεύκες. Στην τοποθεσία υπάρχουν 25 είδη φυτών που βρίσκονται υπό προστασία . Συναντάμε μια σειρά από ενδημικά φυτά ,καθώς και 156 είδη θεραπευτικών φυτών. Εδώ φυτρώνει επίσης και το λουλουδί του Ορφέα –Χαμπερλαία (Haberlea rhodopensis). Η φήμες λένε ότι φύτρωσε από το αίμα του Ορφέα, όταν τον σκότωσαν οι Μαινάδες. Η Χαμπερλαία – εάν αποξη-

ραθει και ποτιστεί εκ νέου ανθίζει. Βάση ερευνάς ειδικών επιστημόνων η περιοχή Καστρακλι κατέχει την δεύτερη θέση στον κόσμο, όπου την περίοδο Μάιο με Ιούνιο συναντάτε η πιο μεγάλη συγκέντρωση πεταλούδων, πάνω και από τις μισές γνώριμες πεταλούδες του κόσμου.

Χωριό Ιαγκοντίνα

Βρίσκεται κοντά στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα περίπου 30 χλμ από την πόλη του Ντέβιν. Απαριθμεί περίπου 500 κατοίκους. Η περιοχή είναι το αγαπημένο μέρος των σπηλαιολόγων και των τουριστών, εξαιτίας της ύπαρξης πολυάριθμων αξιοθέατων, τουριστικών διαδρομών και πάνω από 120 σπηλαίων τα περισσότερα από τα οποία είναι μη αξιοποιημένα. Στα ξενοδοχεία και στα δωμάτια του χωριού προσφέρονται άριστες υπηρεσίες είτε για σύντομη είτε για μακροχρόνια διαμονή.

Από το χωριό ξεκινάνε 3 οικολογικές διαδρομές με διαφορά κριτήρια όπως δυσκολίας και διάρκειας. Το πιο μεγάλο αξιοθέατο του χωριού βρίσκεται κοντά στο χωριό (2 χλμ από την διασταύρωση του χωριού) και αφορά το σπηλαίο του Ιαγκοντίνα, το οποίο αποτελείται από 10 χλμ λαβύρινθους και το καθιστά το πιο μακρην σε μήκος σπηλαίο της Ροδόπης

Φυσικά αξιοθέατο :

- Το σπήλαιο του Ιάγκοντινα-Μέρος από το ορμητικό φαράγγι είναι ένα από τα ομορφότερα Βουλγαρικά σπήλαια. Το σπήλαιο του Ιάγκοντινα είναι γνωστό και ως 'Η τρυπά του Ιμάμη'. Βρίσκεται δίπλα στον ποταμό Ντουήνοβα, απέχει 3 χλμ

από το χωριό Ιαγκοντίνα και είναι μέρος του ανεπανάληπτου καρστικού συγκροτήματος του Μπουινόβσκοτο Ζντελό. Το σπηλαίο έχει μήκος 10 χλμ σε πέντε επίπεδα, λαβύρινθους και είναι χαρακτηριστικό από τους υπάρχοντες γκρεμούς. Το μονοπάτι που διασχίζει το σπηλαίο δίνει την δυνατότητα να φανεί ο όμορφος υπόγειος κόσμος, σχηματισμένος από την πάροδο εκατοντάδων χρόνων. Ο υπάρχων ηλεκτρικός φωτισμός, αποτελεσματικά φωτίζει θαυμάσιους σχηματισμούς ταπεσαρίες, κορμούς σταλακτιτών, μαργαριτάρια σπηλαίων, 'το δέρμα της λεοπάρδαλης', σταλακτίτες και πολλούς άλλους. Κάποιοι από τους σχηματισμούς αναπαριστούν πρόσωπα όπως τον Αι Βασίλη, την Χιονάτη με τους εφτά νάνους, την Βρεφροκρατούσα παναγιά και κάποιοι άλλοι που αναπαριστούν ζωικές μορφές όπως τον Ελέφαντα, τον Κροκόδειλο κ.α.. Τα ανώτερα επίπεδα του σπηλαίου, ήταν γνώριμα από τους αρχαίους νεολιθικούς χρόνους (14ο -13ο αιώνα π.χ.) καθώς ανακαλύφθηκαν ίχνη διαβίωσης στα 30 μ του γκρεμού. Οποίος επιθυμεί μπορεί να επιστεφτεί τις νεολιθικές κατοικίες, οι οποίες βρίσκονται στα 10 λεπτά από την τεχνητή έξοδο. Στο σπηλαίο υπάρχει πρόσβαση και από το τουριστικό μονοπάτι το οποίο διέρχεται από το χωριό Τριγκταν (2:30 ώρες).

Χωριό Μπούηνοβο

Το χωριό απέχει μόνο 2 χιλιόμετρα από τα Ελληνικά σύνορα. Απαριθμεί 400 κατοίκους. Το χωριό Μπούηνοβο βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο του συνονόματου

ποταμού. Από το σπήλαιο του Ιαγκοντινα μέχρι το χωριό υπάρχει ασφαλτοστρωμένος δρόμος. Το χωριό έχει σαγηνευτική θέα. Το μικρό ποτάμι ελίσσεται ανάμεσα σε εύφορα λιβάδια καλυμμένα με πολύχρωμο κίλιμι από λουλούδια και η ευρύτερη περιοχή είναι καλυμμένη με αχαιείς δάση από κέδρους. Το ποτάμι Μπουήνοβο δίνει σπουδαίες δυνατότητες για ψάρεμα πέστροφας, και οι όχθες του προτιμούνται για βόλτες και πικνίκ. Χτίστηκαν μερικές ψησταριές (σούβλες) με όλες τις ανέσεις για μπάμπεκιου.

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Μπουινόβσκοτο Ζντελό**- βρίσκεται στις δυο πλευρές του ποταμού Μπουήκοβ, παραπόταμου του ποταμού Βουτσα. Λίγο μετά την διακλάδωση στο χωριό Τεσελ τα βράχια ενώνονται πάνω από τον ποταμό Μπουικοβα και συγκροτούν το μεγαλειώδες ждрело. Οι κρημνώδεις βράχοι είναι τόσο κοντά, που αφήνουν την εντύπωση ότι μπορεί κάποιος να περάσει απέναντι. Το μέρος στο οποίο τα βράχια σχεδόν εφάπτονται πήρε το όνομα 'Βουλτσ'ια σκοκ'- το άλμα του λύκου από τους τοπικούς κάτοικους. Σύμφωνα με τις τοπικές παραδόσεις των κατοίκων του χωριού Ιαγκοντινα, λέγεται ότι από το μέρος αυτό κατά την χειμερινή περίοδο περνάνε οι πεινασμένοι λύκοι, με σκοπό να επιτεθούν στα μαντριά τους.

Χωριό Τσάλα

Το χωριό Τσάλα απέχει 8 χλμ από το χωριό Μπορίνο, γραφικό, κτισμένο στην υψηλή σφαιρική κορυφή. Το όνομα

του Τσαλά προέρχεται από την τούρκικη λέξη 'Τσαλ' - Ψιλή κορυφή βουνού με λιβάδια για βοσκότοπους. Από τα περίχωρα του χωριού υπάρχει καταπληκτική πανοραμική θέα προς την κορυφή του 'Προφήτη Ηλία'/ Μπαλαμπάνσκι Κάμακ / και δυτικά από την Ροδόπη το πιο ψηλό σημείο 1.640 μέτρα προς την κορυφή η Βουντενίτσα/ Γκιτζτέπε.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- **Τα ερείπια από το αρχαίο θρακικό ιερό στην κορυφή Βουντενίτσα/ Γκιτζτέπε**, στα 2 χλμ ανατολικά από το χωριό Τσαλά. Το όνομα του προέρχεται από τις τούρκικες λέξεις "Γκιτζ"- μάτια, "Τεπέ"- κορυφή, καθώς με καθαρό ουρανό η θέα φτάνει μέχρι το Αιγαίο Πέλαγος. Από το χωριό υπάρχει καρόδρομος ο οποίος οδηγεί σε αυτήν την ψηλή κορυφή, σε αυτό το τμήμα της Ροδόπης. Στην κορυφή πραγματοποιούνται αρχαιολογικές ανασκαφές, στις οποίες ανακαλύφθηκε θρακικό ιερό. Εκτιμάται ότι αυτός ήταν ένα από τους πιο σεβαστούς λατρευτικούς τόπους της αρχαίας Θράκης. Ο αρχαίος μύθος λέει ότι εκεί ήταν το ιερό του θεού Διόνυσου, θεός τους κρασιού και του γλεντιού, που προς τιμήν του οργανωνόταν πομπώδες γλέντια.

Η κορυφή παρουσιάζει ενδιαφέρον από αρχαιολογική άποψη αλλά είναι και μέρος ιδανικό για την επίσκεψη τουριστών. Στο σημείο οι τουρίστες μπορούν να προσεγγίσουν είτε μόνοι τους μέσω του χαραγμένου μονοπατιού είτε με οδηγό, ο οποίος μπορεί να μισθωθεί από το κέντρο πληροφόρησης του Μπορίνο.

Ο δήμος του Ντεβιν

Η πόλη του Ντεβιν

Η πόλη του Ντεβιν (7.363 κατοίκοι) είναι κτισμένη σε υψόμετρο 710 μέτρων, στην κοιλάδα του ποταμού Βουτσά. Απέχει 196 χλμ από την πρωτεύουσα Σόφια, 70 χλμ από την δεύτερη πιο μεγάλη πόλη της Βουλγαρίας την Φιλιππούπολη, 45 χλμ από το Σμολιεν και 35 χλμ από το θέρετρο του Παμποροβο. Στο παρελθόν η περιοχή του Ντέβιν, λόγω της ευχάριστης γεωγραφικής της θέσης, προσέλκυε κάτοικους άλλων περιοχών ακόμη από τα βάθη της αρχαιότητας, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται από πολλά ιστορικά ευρήματα. Δροσερό ευχάριστο κλίμα με πολλές μέρες ηλιοφάνειας έχει διεγερτικό, θεραπευτικό και προληπτικό αποτέλεσμα. Το κλίμα είναι παροδικά ηπειρωτικό με χαρακτηριστικό τις πιο χαμηλές καλοκαιρινές θερμοκρασίες. Ο ετήσιος μέσος όρος της θερμοκρασίας κυμαίνονται από 4-10 ° C εξαρτώμενες από το υψόμετρο της περιοχής. Οι πιο χαμηλές θερμοκρασίες τον χειμώνα φτάνουν τους -10° C, και οι πιο ψηλές το καλοκαίρι φτάνουν τους 30-33° C. Στα καταπράσινα λιβάδια-ξέφωτα κοντά στις βουνοκορφές φυτρώνουν ποικίλα βότανα, όμορφα λουλούδια κάποια από τα οποία είναι πολύ σπάνια και υπό προστασία είδη. Εδώ κανείς συναντά τα φυτικά είδη, αυλακόχορτο (*Veronica rhodopaea*), άγριο πανσέδες του είδους *Viola rhodopeia*, το είδος ορχιδέας *Paphiopedilum wardi*, τσάι του βουνού (*Sideritis scardica*), απουράνι (*Morina persica*), σίκαλη της Ροδόπης

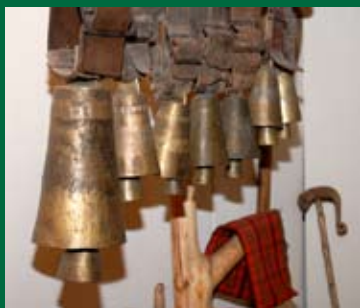
(*Secale rhodopaeum*), (*Arenaria rhodopaea*), χρυσό και μακεδονικό πετρόχορτο- σαξιφράγη (*Saxifraga aizoides*) (*Saxifraga ferdinandii-coburgi*), ελληνικό κύμινο (*Carum graecum*), άνθος από τα βράχια της Ροδόπης (*Seseli rhodopaeum*), (*Verbascum nobile*) και άλλα βαλκανικά ενδημικά. Πολύ ξεκουστό είναι το Χαμπερλαία (*Haberlea rhodopensis*), το οποίο είναι σπάνιο ενδημικό των Βαλκανίων και συγκρίνεται με την μυθική αμβροσία.

Το Ντέβιν είναι πόλη η οποία συνδυάζει την ποικιλομορφία του εδάφους, την γραφική φύση, το μαλακό κλίμα, την ύπαρξη μερικών ειδών, μεταλλικές πηγες με μεγάλο όγκο νερού και θερμοκρασία που κυμαίνεται από 16-0 μέχρι 78 C. Σημαντική για την περιοχή είναι η αφθονία των νερών.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Καζέτο (Το φρούριο)** (6ος -14ος αιώνας)- αρχαίο και μεσαιωνικό πολεμικό φρούριο- προσιτό για επίσκεψη, φωτογράφιση και κάμπινγκ. Υπάρχει δημόσιος δρόμος που οδηγεί στο φρούριο, οποίος περνάει από την αριστερή όχθη του ποταμού Ντεβινσκα, και από κει έχει περίπου σε μια ώρα διαδρομής βρίσκεται το φρούριο. Τα τείχη του φρουρίου ήταν ακριβώς πάνω από τον βάθη γκρεμό, από τα οποία τώρα σώζονται μέρη του μόνο από την νότια πλευρά. Εκτός από τα τείχη, τα οποία φαίνονται ακόμη, βρέθηκαν και μέρη από κονταριά και σιδερένια βέλη.

- **Ο Ιερός Ναός του αγίου 'Ιβαν Ρίλσκι' (1937)**

- **Μουσειακές συλλογές στο μορφωτικό σύλλογο 'Ροντοπσκα Προσβετα'** σε αυτήν υπάρχουν περίπου 2.000 εκθέματα, που παρουσιάζουν το πολιτιστική - ιστορική ανάπτυξη της περιοχής. Είναι διαμορφωμένη σε διάφορες αίθουσες.

Ανοιχτά: Καλοκαιρινή περίοδο 10.00 - 12.30 και 14.30 - 18.30, κάθε μέρα,

Χειμερινή περίοδο 10.00 - 12.30 και 13.30 - 17.00, κλειστά την Κυριακή.

Χωριό Μπέντεν

Το χωριό Μπέντεν βρίσκεται στην δυτική Ροδόπη, δίπλα από τον ποταμό Σιρόκολουσκα, παραπόταμου του ποταμού Βούτσα. Απέχει 14 χλμ από το κέντρο της πόλης Ντέβιν και 40 χλμ από το κέντρο της πόλης του Σμόλιεν. Το χωριό Μπέντεν είναι παλιό χωριό, χτίστηκε στην θέση προϋπάρχοντος θρακικού χωριού. Θεωρητικά το όνομα του προέρχεται από την ονομασία του μεσαιωνικού κάστρου Μπέαντοστ (14ος αιώνας)

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Ερείπια του θρακικού ιερού του θεού Έρωσ**

- **Ερείπια του κάστρου Μπέαντος.**

Αρχικά σε αυτό το μέρος υπήρχε θρακικό ιερό (14ος-1ος αιώνα π.χ.), αργότερα αρχαία λατρευτική πόλη (1ος -5ος αιώνας) και αργότερα βυζαντινό και βουλγαρικό κάστρο (6ος- 14ος αιώνας). Βρίσκεται πάνω από το χωριό Μπέντεν. Σήμερα τα παχιά τείχη του κάστρου είναι μισογκρεμισμένα, καλυμμένα από βρύα και χόρτα. Το κάστρο Μπέαντος συχνά αναφέρεται από τους χρονογράφους των βυζαντινών

αυτοκρατόρων, συμπεριλαμβανόμενου και του Ιωάννη Καντακουζηνού ο οποίος γράφει ότι η βυζαντινή αυτοκράτειρα Άννα της Σαβοΐας, ως μέλος της αντιβασιλείας, ζήτησε βοήθεια από τον Βούλγαρο Τσάρο Ιβάν Αλεξάντερ, στον εμφύλιο πόλεμο που είχε ξεσπάσει για την διαδοχή μετά τον θάνατο του συζύγου της Ανδρόνικου Γ' Παλαιολόγου μεταξύ του γιου της Ιωάννη του Ε' και του Καντακουζηνού. Ως Αμοιβή για την βοήθεια που παρείχε ο Ιβάν Αλεξάντερ το 1344 του δόθηκαν τα κάστρα, Τσελινά, Περούστιτσα, Αγίου Ιουστινιανού, Στανιμακα, Αετός, Κοζνικ και Μπεαντος, τα οποία περιλαμβάνουν ολόκληρο το αμυντικό σύστημα περιφρούρησης και κάστρων της Ροδόπης.

Χωριό Μπρέζε

Το χωριό βρίσκεται στο κέντρο παρθένων κωνοφόρων δασών και χαρακτηρίζεται από την γραφικότητα του καθώς αποτελείται από παλαιά πέτρινα και νεόκτιστα σπίτια, διαφυλάσσοντας την άσπρη όψη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της Ροδόπης. Απέχει 15 χλμ από το κέντρο της πόλης του Ντέβιν και 30 χλμ από το κέντρο της πόλης του Σμόλιεν

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Τα Ερείπια του μεσαιωνικού οικισμού και του κοιμητηρίου στην κορυφή του 'Αγίου Νικολάου'.**

- **Το Αρχαίο πέτρινο κοιμητήριο στην τοποθεσία 'Κουμ Κίντικ'**

- **Ο Αρχαίος ρωμαϊκός δρόμος στην τοποθεσία 'Τσενγκενέ Κίουσκ'**

Φυσικά αξιοθέατα:

- *Μη αξιοποιημένα σπήλαια στην περιοχή 'Κάροβ μοστ'* (η γέφυρα του Καροβ).

- *'Μπέντενσκι Μπάνι'* (λουτρά)- ζεστά μεταλλικά νερά, αναβλύζουν περίπου στα 5 χλμ νότια από το χωριό, στην δεξιά όχθη του ποταμού Σιρόκολουσκα. Τα μεταλλικά νερά αναβλύζουν με ογκο 10,37 λίτρα/δευτερόλεπτο, με θερμοκρασία που φτάνει τους 74-76°C. Οι θερμομεταλλικές πηγές πηγάζουν μέσω δημιουργημένων βαθιών γεωτρήσεων, ενώ το μεταλλικό νερό σε ανοικτές γεωτρήσεις πηγάζει μόνο του. Το νερό περιέχει υδροανθρακικό άλας- θεικό άλας – νάτριο, με αυξημένο περιεκτικότητα σε διοξείδιο του άνθρακα και σε μέταλλα 1,7-1,8 γραμμάρια/λίτρο. Κατάλληλο για θεραπεία για άτομα με κινητικά, αφροδισιακά και κάρδιο-αγγειακά προβλήματα καθώς και προβλήματα στο πεπτικό σύστημα. Τα μεταλλικά νερά από τα λουτρά 'Μπέντενσκι Μπάνι' χρησιμοποιούνται από όλους τους επισκέπτες και τουρίστες, και κυρίως από τις τουριστικές επιχειρήσεις του δήμου.

Χωριό Γκιουβρέν

Το χωριό Γκιουβρέν είναι ένα κλασικό ορεινό χωριό, κτισμένο πάνω σε απόκρημνη βραχώδη τοποθεσία στην βορινή πλάγια του Τριγκράνσκο το οποίο σχηματίζει καρστικό οροπέδιο. Απέχει 20 χλμ νότια από το κέντρο του Ντέβιν.

Φυσικά αξιοθέατα:

- *Φυσικός Δρυμός – Καζάνιτε(Τα καζάνια)*, συνολικής επιφάνειας 161

εκταρίων. Περιβάλλεται από απόκρημνο έδαφος με από κλίση 36 -45 μοίρες, έχει θέα από το βορειοδυτικό μέχρι το βορειοανατολικό τμήμα και βρίσκεται σε υψόμετρο 950-1.500 μέτρων. Η βλάστηση αποτελείται κυρίως από ελατά του είδους -Ελάτη Χτενοειδής (Abies alba), Δασική Πεύκη (Pinus sylvestris) και Μαύρη Πεύκη (Pinus nigra), Ερυθρελάτη (Picea) καθώς και μια οξεία ηλικίας 80-100 χρόνων. Ο δρυμός αποτελεί κατοικία για πολλά ζώα όπως Ζαρκάδια (Capreolus), αγριόγιδες (Rupicapra rupicapra), Αγριόκουρκων – είδος πέρδικας (Tetrao urogallus) και αγριόχοιρων.

Ατραξιόν:

- Στην περιοχή του χωριού κατά την καλοκαιρινή περίοδο λειτουργούν *δου Μάντρες (Ντβε Μάντρι)* όπου ανατρέφονται πρόβατα, παράγουν γάλα το οποίο και επεξεργάζονται για να παράγουν διάφορα γαλακτοκομικά προϊόντα χρησιμοποιώντας τεχνολογία που διατηρείται ανά τους αιώνες. Ο επισκέπτης μπορεί να αγγίξει το πνεύμα του παρελθόντος και τον τρόπο ζωής των προγόνων μας.

- Οι απόκρημνοι βράχοι που βρίσκονται στα περίχωρα του χωριού και είναι κατάλληλοι για *βραχώδη αναρρίχηση*. Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες για *παραινέντε*.

Χωριό Ζρεμπόβο

Το χωριό βρίσκεται στην δυτική Ροδόπη, κοντά στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Απέχει 35 χλμ από την πόλη του Ντέβιν και 80 χλμ από την πόλη του Σμόλιεν.

Φυσικά αξιοθέατα:

- *Δο μη αξιοποιημένα σπηλαία στην τοποθεσία 'Γκόρνια Ντολ'*, στο ένα σπήλαιο υπάρχει φυσική πηγή. Τα σπήλαια είναι επισκέψιμα.

- *Δρυμός 'Τσαϊριτε/Πιάνατα Γκορρά'*- στα 2-3 χλμ από το χωριό. Στον δρυμό ευδοκιμούν δάση από οξιές και κέρδους ηλικίας 200 χρόνων και άνω. Ο δρυμός είναι τόπος κατοικίας Ζαρκαδιών (Carpeolus), και Αγριόκουρκων – είδος πέρδικας (Tetrao urogallus). Ο δρυμός 'Τσαϊριτε' είναι γνωστός για τις πολυάριθμες λίμνες, κατοικημένες από διάφορα είδη ζώων και φυτών. Επιπλέον η 'Πιάνατα Γκορά' είναι ονομαστό δασός για τα θαυμάσια σε σχήμα δέντρα του.

- Εδώ μπορεί κανείς να δει και να ενημερωθεί για το θεραπευτικό τσάι (*Μουρσάλσκι τσάι*), το οποίο καλλιεργείται από τους ντόπιους κάτοικους και συναντάται στο φυσικό του περιβάλλον

Ατραξιόν:

- Η διαμόρφωση του εδάφους στις γύρο περιοχές είναι τυπικά ορεινή, χαρακτηριστική για αυτό το κομμάτι της Ροδόπης, με γνωρίσματα όπως οριζόντια και κάθετη διάβρωση, εύκολα προσβάσιμες πλάγιες, υπαρκτοί βραχώδεις σχηματισμοί και σπηλαία. Τα χαρακτηριστικά της διαμόρφωσης του εδάφους με τους διάφορους σχηματισμούς το κάνει κατάλληλο για εξάσκηση το υριστικόν αθλημάτων όπως, *προσανατολισμός, πορεία με ποδήλατα, παραπέντε και μπότοκρος.*

- *Απόκρημνα βράχια στην τοποθεσία 'Γκαρβάνοβ κάμακ'*- κατάλληλα για

βραχώδη αναρρίχηση.

Χωριό Κέστεν

Βρίσκεται κοντά στα ελληνοβουλγάρικα σύνορα, σε μια από τα πιο όμορφες γωνίες του βουνού. Τα υπάρχοντα σπήλαια ευνοούν την ανάπτυξη του σπηλαιουτουρισμού στην περιοχή. Μέσα από το χωριό περνάει ο ποταμός Κεστένσκα, παραπόταμος του ποταμού Βούτσα.

Φυσικά αξιοθέατα:

- *'Σασίπατα να τσούκα'*, είναι ένας βραχώδης σχηματισμός, δημιουργημένος από πέτρες ισομεγέθης στοιβαγμένες σε ένα μέρος, χιλιάδων κυβικών μέτρων. Το αξιοθέατο απέχει περίπου 800 μέτρα από το χωριό.

- *Φατμάτσκιατ κάμακ*(Η πέτρα της Φατμά) Ο βράχος βρίσκεται κοντά στο χωριό. Η ονομασία του έχει ως βάση τον μύθο της όμορφης Φατμά, ενός κοριτσιού που ζούσε στο χωριό Κέστεν. Ο μύθος μας λέει ότι μια μέρα το κορίτσι το κυνήγησαν οι Τούρκοι. Στην προσπάθεια της να ξεφύγει τρέχοντας έφτασε σε ένα ψηλό λόφο, στον οποίο προεξείχε μια πέτρα (η προαναφερθείσα). Δεν υπήρχε άλλος τρόπος να ξεφύγει από τους τούρκους παρά να πηδήσει από τον βράχο και να βρεί τραγικό θάνατο.

- *Το σπηλαίο του Κέστεν*- βρίσκεται βορειοδυτικά από το χωριό, το οποίο δεν έχει εξερευνηθεί και αξιοποιηθεί, αλλά παρουσιάζει τουριστικό ενδιαφέρον.

- *Το σπηλαίο 'Φοργκόσκα Ντουπκα'* (Η τρυπά του Φοργκό)- έχει βάθος 600 μέτρα και εσωτερικό ποτάμι. Απέχει 500

μέτρα από το χωριό.

- *Δρυμός 'Σαμπάνιτσα'* - Απέχει 500 μέτρα από το χωριό. Ο σκοπός ίδρυσης του είναι η διάσωση του αιώνιου δασούς από οξείες και κέρδους ηλικίας άνω των 200 χρόνων, καθώς και μικρού δείγματος κέδρων άνω των 300 ετών. Η συνολική επιφάνεια του δρυμού είναι 22,6 εκτάρια με ζώνη ασφαλείας 33 εκταρίων. Ο δρυμός περιέχει τρία είδη δέντρων, κυρίως κωνοφόρα με μέση ηλικία 250-300 ετών και πάχους κορμών που αγγίζει ή ξεπερνά 0,8 – 1 μέτρα. Εκτείνεται από βορειοδυτικά προς νοτιοδυτικά στην κορυφή απόκρημνου εδάφους σε υψόμετρο 1.700-1.800 μέτρων. Είναι μέρος κατοικίας Ζαρκαδιών (Carcionus), και Αγριόκουρκων – είδος πέρδικας (Tetrao urogallus).

Χωριό Λιάσκοβο

Το χωριό Λιάσκοβο είναι κτισμένο στους πρόποδες της κορυφής 'Περσένκ' (δεύτερη πιο ψηλή κορυφή της Ροδόπης). Απέχει 31 χλμ από την πόλη του Ντέβιν και βρίσκεται 78 χλμ βορειοδυτικά από την πόλη του Σμόλιεν.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- *Το Αρχαίο πέτρινο υδραγωγείο και πέτρινες γέφυρες.*

- *Γκλούχιτε κάμανι* - νεολιθικός ταφικός χώρος και απέχει 6 χλμ από το χωριό.

- *Τα Ερείπια από θολωτούς θρακικούς τάφους* στην περιοχή 'Μποντοτινά' από τον 5ο αιώνα π.χ..

- *Τοποθεσία 'Κούλατα'* (Ο πύργος), όπου υπάρχουν θεμέλια χριστιανικού ναού.

- *Ερείπια θρακικού κοιμητηρίου στην περιοχή Μπούρσε-* από τα οποία μπορεί κάποιος να θαυμάσει την καταπληκτική πανοραμική θεά προς τα βουνά Ρίλα και Πίριν

Φυσικά αξιοθέατα:

- *Συμπαγή βράχια 'Μομίν κάμακ' 'Κιόρα Μαρά' και 'Νατσονέτα',* απέχουν 3χλμ νοτιοδυτικά του χωριού. Τα βράχια και η τοποθεσία είναι κατάλληλα για αναρρίχηση και παραπέντε

- *Δυο παράλληλα σπηλαία στην περιοχή 'Στιτάλ Ουλούκ'* συμβάλλουν στην ανάπτυξη του σπηλαιο-τουρισμού.

- Στα 16 χλμ από το χωριό βρίσκεται η *κορυφή Περσένκ* (υψόμετρο 2091 μέτρα) με τα *τέσσερα μικρότερα της αδελφία 'Περσέντσι'*. Η κορυφή είναι γνωστή για την μοναδική της ομορφιά και την έλξη της .

Χωριό Μιχαλκόβο

Απέχει 21 χλμ βορειοανατολικά από τον Ντέβιν και 76 χλμ από το Σμόλιεν . Τα κρυστάλλινα νερά του φράγματος 'Βούτσα' παρέχουν δυνατότητα ανάπτυξης του ψαρέματος και άλλων ειδών σύγχρονου τουρισμού. Οι υπάρχουν φυσικές μεταλλικές πηγες, που καθορίζουν και οριοθετούν τις δυνατότητες για ανάπτυξη θεραπευτικών ιαματικών λουτρών .

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός του 'Αρχαγγέλου'*

Φυσικά αξιοθέατα:

- *Φυσικά ανθρακούχα μεταλλικά, με*

διοξείδιο του άνθρακα, νερά – ‘Μιχάλκοβο’- Στην πηγή η θερμοκρασία κυμαίνεται περίπου στους 28 °C .

Βρίσκεται 900 μέτρα ανατολικά του χωριού, ανάποδα στην ροή του ποταμού Τσουρεκόβσκα. Ανακαλύφθηκε το 1936 σαν ρυάκι, με διαφορετικό σε γεύση και μυρωδιά από το συνηθισμένο νερό. Σήμερα το μεταλλικό νερό ‘Μιχάλκοβο’ επιτυχώς έχει επιβληθεί στην τοπική και παγκόσμια αγορά. Το νερό περιέχει φυσικό ανθρακούχο υδροανθρακικό άλας- νάτριο Na-ασβέστιο Ca, φθόριο F, πυρίτιο και ανθρακικό οξύ, έχει ευχάριστη γεύση είναι ποιοτικό και πολύ θεραπευτικό. Ιδανικό για θεραπεία καρδιακών παθήσεων, πεπτικού συστήματος, νευρικού συστήματος και ενδοκρινολογικά νοσημάτων.

Χωριό Τριγκράντ

Το χωριό Τριγκράντ βρίσκεται κοντά στα Ελληνο-Βουλγαρικά σύνορα. Βρίσκεται 26 χλμ νότια από το Ντέβιν και περίπου 40 χλμ δυτικά του Σμόλιεν. Τα σπίτια είναι κτισμένα πάνω σε βραχώδη λόφους, περιτριγυρισμένα από εντυπωσιακά συμπαγή βράχια. Από το χωριό διέρχονται ο ποταμός Τριγκράντσκα, όπου μαζί με τον ποταμό Μπουϊκόβσκα σχηματίζουν την αρχή του ποταμού Βούτσα.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Ο Ιερός Ναός του Αγίου ‘Μπόρις Ποκριστίτελ (του βαπτιστή)’ (1936)**

Ατραξιόν:

- **Ιππικός Όμιλος**, διαθέτει άλογα για ιππασία και μαθήματα ιππασίας με

δάσκαλο.

- **Διαδρομές με μηχανές ‘Εντούρο’** με οδηγό.

- **Δυνατότητα για βραχώδη αναρρίχηση και παραπέντε.**

- **Το μουσείο της καφέ αρκούδας**- Το πρώτο και το μοναδικό στο είδος του σε ολόκληρη την βαλκανική χερσόνησο. Στην μουσειακή αίθουσα υπάρχει ψεύτικη καφέ αρκούδα φυσικού μεγέθους. Υπάρχουν αποτυπώματα από ίχνη αρκούδας. Το μουσείο χτίστηκε μέσα από το πρόγραμμα ‘PHARE- διασυνοριακής συνεργασίας’. Ο κύριος σκοπός του προγράμματος είναι η διάσωση, του προς εξαφάνιση είδους, και από τις δυο πλευρές των συνόρων και η αποφυγή της αντιπαράθεσης ανθρώπου αρκούδας

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Ο Δρυμός ‘Τριγκράνσκο’**, ο οποίος ανακηρύχθηκε υπό προστασία περιοχή. Βρίσκεται κατά μήκος του ποταμού Τριγκράντσκα στο δρόμο Ντάβιν Τριγκράντ, 1,5 χλμ από το χωριό Βελιτεσετβάτο. Ο εντυπωσιακά όμορφος δρυμός Τριγκράνσκο δημιουργήθηκε στο βαθύ στενό πέραςμα του ποταμού Τριγκράντσκα, του οποίου οι κατακόρυφοι μαρμάρινοι βράχοι φτάνουν σε ύψος 290 μέτρα πάνω από την κοίτη του ποταμού.

Η μεγαλόπρεπης θέα από τα κατακόρυφα βράχια, στα οποία φυτρώνουν έλατα και πεύκα δίνουν παράξενη όψη και αξία σε αυτό το φυσικό μνημείο. Τα βράχια από άσβεστη του δρυμού είναι μια από τις πιο πλούσιες κατοικημένες περιοχές ενδημικών, σπάνιων και αρχαίων φυτικά

ειδών της Βουλγαρίας. Επίσης στην περιοχή έχουν τις φωλιές τους πολλά σπάνια πτηνά, όπως Βραχοτσοπανάκος (*Sitta neumayer*), διάφορα αρπακτικά πουλία, τρυποκάρυδοι κ.α.

- **Το σπηλαίο 'Ντιάβολσκοτο Γκούρλο' (Ο λαμός του διάβολου)** – γκρεμώδης σπηλαίο σχηματισμένο εξαιτίας των πεσμένων στρωμάτων του εδάφους. Το σπηλαίο βρίσκεται 1,3 χλμ βόρεια του χωριού Τριγκράντ. Στο σπηλαίο χύνονται όλα τα νερά του ποταμού Τριγκράντσκα με το πιο ψηλό σημείο, το Τριγκράντσκο Ζντρέλο (250μετρων) στο οποίο σχηματίζει 12 υπόγειους καταρράκτες. Οι ντόπιοι λένε ότι, ότι μπαίνει στον υπόγειο λαβύρινθο του σπηλαίου δεν βγαίνει ποτέ. Μέσα στο σπήλαιο από τεχνητό άνοιγμα φτάνει κανείς σε μια τεράστια αίθουσα, τις οποίες το μήκος αγγίζει τα 100 μέτρα και ύψος τα 35 μέτρα. Αυτή είναι η πιο μεγάλη αίθουσα στα βουλγάρικα σπηλαία. (μετά την δεύτερη πιο μεγάλη αίθουσα που βρίσκεται στο σπηλαίο Ντεβετάσκατα), σε αυτήν μπορεί να χωρέσει ο καθηδρικός ναός του αγίου 'Αλεξάντερ Νέβσκι'. Το ανθρώπινο μάτι είναι δύσκολο να πιάσει αμέσως το μέγεθος του χώρου. Ο επισκέπτης βγαίνει στο σκοτάδι και μετά ανεβαίνει μια ατελείωτη αλυσίδα σκαλιών, μέχρι να συναντήσει το φως στην είσοδο, και συνέχεια στα δεξιά του επικρατεί μεγάλη ένταση από τον ορμητικό καταρράκτη. Γεννάται αυτόματα το μεγάλο ερωτήματα για το που καταλήγει η τόσο μεγάλη ποσότητα νερού. Για το σπηλαίο 'Ντιάβολσκοτο Γκούρλο' (Ο λαμός του διαβόλου) υπάρχουν πολλές ιστορίες, με

σημαντικότερη αυτή που αφηγείται ότι οι αρχαίοι θράκες ρίχνανε στον γκρεμό τους αρχηγούς τους για να γίνουν αθάνατοι. Βάση μιας άλλης ιστορίας το σπήλαιο ήταν το μέρος – είσοδος, από όπου ο τραγουδιστής, κριτής και δάσκαλος Ορφέας μπήκε στο αγνή βασίλειο του Άδη για να βρει την αγαπημένη του Ευρυδίκη.

- Στην περιφέρεια του χωριού Τριγκράντ βρίσκονται **πλήθος σπηλαίων**. Είναι σημαντικό στοιχείο ότι 7 από αυτές αποτέλεσαν προϊστορικές κατοικίες

- **Χαραμύσκατα Πεστέρα** (Το αντάρτικο σπηλαίο), το οποίο επίσης μπορεί να χαρακτηριστεί ως γκεμωδής είδος σπηλαίου. Παρουσιάζει ενδιαφέρον και για τον κλασσικό και για τον εξτρίμ τουρισμό. Βρίσκεται στο ανατολικό μέρος του Τριγκτάσσκο Ζντρέλο. Το σπήλαιο είναι ένα από τα εφτά σπήλαια της περιοχής το οποίο κατοικήθηκε από την αρχαιότητα. Ο πρώτος ανθρώπινος κάτοικος βρήκε σε αυτό ασφαλή καταφύγιο από την νεολιθική εποχή. Η υπό προστασία περιοχή 'Τσαϊριτε' βρίσκεται 19 χλμ ανατολικά από το χωριό Τριγκράντ. Εάν είστε οπαδός των Εξτρίμ τουρισμού αυτό είναι από τα πιο ιδανικά μέρη. Το 'Σιλιβριακ' ο όμιλος των σπηλαίων οργανώνει επισκέψεις σε σπηλαία και βόλτα με βάρκες και κανό. Εκτός από την αύξηση της αδρεναλίνης, μπορείτε να παρατηρήσετε και τα ευρήματα των κατοικήσιμων περιοχών των σπηλαίων, από ανθρώπους που ζούσαν εδώ στην νεολιθική εποχή.

Χωριό Τσουρούκοβο

Το Τσουρούκοβο (μια εκδοχή του

ονόματος Τσουρέκοβο) απέχει 26 χλμ από την πόλη του Ντέβιν και 71 χλμ από το Σμόλιεν . Σε παλιά δημοσιεύματα το χωριό ονομαζόταν Τσουρέκ. Από αυτό περνάνε πολλές τουριστικές διαδρομές, που οδηγούν σε φυσικά πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα.

Φυσικά αξιοθέατα:

- Η κορυφή ‘Μοντούρ’ (1.992) – στα 6 χλμ βορειοανατολικά από το χωριό. Σε

αυτήν μπορεί κάποιος να φτάσει από την μαρκαρισμένο τουριστικό μονοπάτι.

- **Η κορυφή ‘Γκόλια, Περσένκ’** – στα 6 χλμ νοτιοανατολικά από το χωριό. Σε αυτήν μπορεί κάποιος να φτάσει από την μαρκαρισμένο τουριστικό μονοπάτι.

- **Το σπηλαίο ‘Ντουπκίτε’** (οι τρύπες), βρίσκεται 4 χλμ απο το χωριο στην τοποθεσια ‘Τσιφλικά’ και είναι πολύ ενδιαφέρον για τους επισκέπτες.

Ο Δήμος του Ντοσπάτ

Η πόλη του Ντοσπάτ

Η πόλη του Ντοσπάτ βρίσκεται στην δυτική Ροδόπη, στις όχθες του ομώνυμου φράγματος. Η διαμόρφωση του εδάφους της περιοχής είναι ορεινή και η ίδια η πόλη βρίσκεται περίπου στα 1.200 μέτρα υψόμετρο. Ο χειμώνας είναι μαλακός, η άνοιξη έρχεται αργά, το φθινόπωρο έχει ζεστή και το καλοκαίρι είναι δροσερό. Η πόλη απαριθμεί περίπου 3.000 κάτοικους. Βρίσκεται 80 χλμ δυτικά του Σμόλιεν 50 χλμ ανατολικά του Γκοτσε Ντελτσεβ, 191 χλμ από την Σόφια και 118 χλμ από την Φιλιππούπολη.

Πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα:

- *Αρχαίες πέτρινες γέφυρες*

Ατραξιόν:

- Το φράγμα του 'Ντοσπάτ' -έχει μήκος 18 χλμ, από το οποίο δημιουργείται η δεύτερη πιο μεγάλη τεχνητή λίμνη της Βουλγαρίας. Γύρω από το φράγμα μπορεί κανείς να θαυμάσει την μοναδικού κάλλους φυσική ομορφιά αλλά και να εξερευνήσει και να αλιεύσει ψάρια από τον πλούσιο υδροβιότοπο. Τα δύο αυτά στοιχεία προσελκύουν πολυάριθμους τουρίστες. Το φράγμα είναι το πιο συχνό μέρος επίσκεψης για τους τουρίστες που αγαπούν το ψάρεμα στην Βουλγαρία. Υπολογίζεται ότι είναι ένα από τα πιο όμορφα φράγματα των ψηλών βουνών της χώρας. Στο φράγμα 'Ντοσπάτ' απαντώνται ως και γλαροί από το Αιγαίο Πέλαγος.

Χωριό Μπάρουτιν

Πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα:

- *Η νεκρόπολη του Μπαρουτίν* (Μπαρουτίνσκιαν νεκροπόλ) – δεν έχει γίνει καμία ενέργεια συντήρησης και ανάδειξης του χώρου.

Χωριό Μπρούστεν

Βρίσκεται σε υψόμετρο 1079 μέτρων. Απαριθμεί περίπου 800 κατοίκους.

Πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα:

- *Αρχαία πέτρινη γέφυρα* – εν μέρη υπό προστασία

Χωριό Ζμεϊτσα

Πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα:

- *Αρχαία πέτρινη γέφυρα στον ποταμό 'Σούρνενα ρεκα'*. Βρίσκεται κοντά στον δρόμο μεταξύ του χωριού Ζμεϊτσα και της πόλης Ντοσπάτ.

Χωριό Λιούμπτσα

Από το χωριό διακρίνονται οι βορινές κορυφές των βουνών της Ελλάδας όπως και το βουνό Πίριν.

Πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα:

- *Αρχαία πέτρινη γέφυρα*, στην οποία χρησιμοποιήθηκαν για το κτίσιμό της, αυγά για κολλά και ως σταθεροποιητικό υλικό.

Η Πόλη του Κίρτζαλι

Η πόλη του Κίρτζαλι είναι δι-οικητικό εμπορικό, πολιτιστικό και βιομηχανικό κέντρο της ανατολικής Ροδόπης. Αριθμεί περίπου 50.000 κατοίκους. Η πόλη είναι τοποθετημένη στις όχθες του ποταμού Άρδα. Απέχει 259 χλμ από την Σόφια, 90 χλμ από την Φιλιππούπολη, 50 χλμ από την πόλη του Γκάμπροβο και 15 χλμ από την αρχαία πόλη Περπερικόν. Από το Κίρτζαλι θα περάσει ο αυτοκινητόδρομος E9. Στην περιοχή του Κίρτζαλι βρίσκονται ιστορικά μνημεία από την αρχαιότητα έως σήμερα, μερικά από οποία είναι εθνικής και παγκόσμιας σημασίας καθώς και μοναδικά φυσικά φαινόμενα.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- **Τοπικό Ιστορικό Μουσείο** - Στο μουσείο φυλάσσονται συνολικά περίπου 40.000 εκθέματα μερικά από τα οποία αποτελούν μοναδικά αρχαιολογικά ευρήματα, τα ευρήματα του Περπερικόν και του Τατουλ, όπως η πλάκα με την κρητική γραμμική γραφή Α του 15ου-14ου αιώνα π.χ. Τα ευρήματα εκθέτονται σε δύο κατηγορίες: *Την Αρχαιολογική*, με ευρήματα από την νεολιθική μέχρι την πρώιμη μεσαιωνική βουλγάρικη εποχή και της *Εθνογραφίας* όπου παρουσιάζετε ο παραδοσιακός τρόπος ζωής και η κουλτούρα των ανθρώπων της Ανατολικής Ροδόπης από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι το πρώτο μισό του 20ου αιώνα. Επιπλέον στο μουσείο ο επισκέπτης μπορεί να δει εικόνες από την ζωντανή και μη φύση της περιοχής και συγκεκριμένα υπάρχουν δείγματα από την χλωρίδα της περιοχής και

τα υπό προστασία φυτά. Επιπλέον εκθέτονται απολιθώματα, μερικά εκ των οποίων αφορούν απολιθώματα ψαριών – μοναδικά στην νοτιοανατολική Ευρώπη, μεταλλωρυχεία, ορυκτά και πολύτιμους λίθους.

Ανοικτά- Καλοκαιρινή περίοδο 9:00-12:00 & 13:00-16:30

Χειμερινή περίοδο 9:00- 11:30 & 13:00-16:30

Κλειστά – Δευτέρα. Την Δευτέρα γίνονται δεκτά γκρουπ μόνο κατόπιν κράτησης.

- **Στην Πινακοθήκη** της πόλης του Κίρτζαλι, φυλάσσονται μοναδικές συλλογές από έργα πρωτότυπων καλλιτεχνών της Ροδόπης και της Θράκης, όπως και έργα από τρεις γενεές βουλγάρων ζωγράφων και γλυπτών, τα περισσότερα από τα οποία είναι έργα της κλασικής βουλγάρικης εικαστικής τέχνης. Στην αίθουσα εκθέσεων υπάρχουν έργα των Βλαντιμίρ Ντιμιτρόφ- Μάστορα, Γιαρισλάφ Βέσιν, Στογιάν Βένεφ, Σβετλίν Ρούσεφ, Λίκα Γιάνκο, Μιχάλη Γαρούδη. Εδώ βρίσκεται και ένα πορτραίτο του πρίγκιπα Φερδινάνδου, έργο του ζωγράφου Μάρκβιτσα από το 1908. Στο ισόγειο της πινακοθήκης βρίσκεται η κρύπτη εικόνων και ξυλόγλυπτων έργων από την εποχή της Βουλγαρικής Αναγέννησης.

- **Το κτίριο του Περιφερικού Μουσείου- Κίρτζαλι**- αρχιτεκτονικό μνημείο. Χτισμένο την περίοδο 1922-1930 από τον αρχιτέκτονα Πομεράντσεβ, οποίος τότε δούλευε στο Τσαριγραντ. Ο αρχιτέκτονας

είναι γνωστός, καθώς βάση των σχεδίων του χτίστηκε και ο ναός –μνημείο ‘Αλεξάνδερ Νέβσκι’ στην Σόφια.

- **Το Μεσαιωνικό Μοναστήρι ‘Ιωάννη του Προδρόμου’**- το ονομάζουν αρχαιολογικό επίτευγμα του 20ου αιώνα. Το μοναστήρι ιδρύθηκε κατά την διάρκεια του 6ου-8ου αιώνα. Υπήρξε αληθινό κέντρο για τον χριστιανισμό της Ροδόπης. Από τις αρχαιολογικές ανασκαφές, έγινε γνωστό ότι γύρω από αυτό υπήρχαν μερικές εκκλησίες που κτίστηκαν αργότερα. Αυτές είχαν τυπικό βυζαντινό στυλ. Το μοναστήρι υπήρξε το κέντρο σε μια από τις μεγαλύτερες μεσαιωνικές επαρχίες – του θέματος της Αχρίδος. Ανακαλύφθηκε μια όμορφη εκκλησία, ένα μικρό παρεκκλήσι με κοιμητήριο και οστεοφυλάκιο σε αυτό, ορθογώνιο διαμέρισμα και μαρμάρινο κοιμητήριο κάτω από το πάτωμα, μερικά επιβλητικά κτίρια, όπου σε ένα από αυτά κρατούσαν αρχείο – ανακαλύφθηκε μεγάλος αριθμός μολύβδινων σφραγίδων. Στα 2 χλμ ευθεία γραμμή από το Περπερικό στους πρόποδες του σημερινού Χωριού Τσιφλίκ ανακαλύφθηκε μια από τις πιο μεγάλες συλλογές από βυζαντινές μολύβδινες σφραγίδες -215 στον αριθμό. Υπολογίζεται ότι εκεί ήταν ο δεύτερος τόπος διαμονής των επισκοπών της Αχρίδος. Κατά την διάρκεια του 1998 έγινε μια εκπληκτική ανακάλυψη στην εκκλησία του μοναστηριού. Ανακαλύφθηκαν λείψανα επίσκοπου από τον 13ο-14ο αιώνα, μαζί φυλασσύμενα ολόκληρα τα χρυσοκέντητα άμφια του. Πάνω στα άμφια διασώθηκε μια καταπληκτική εικόνα της Θεομήτωρ με επιγραφή στα ελληνικά. Τα άμφια χρονολο-

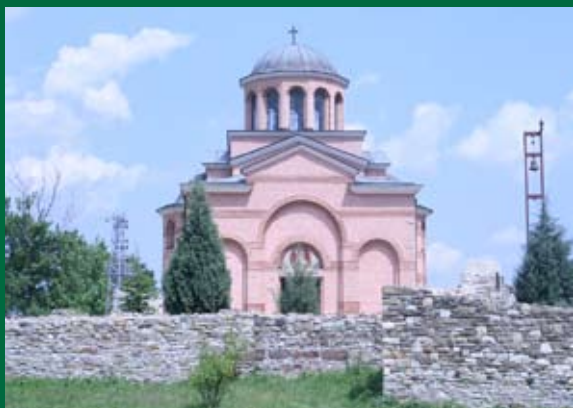
γήθηκαν μεταξύ του τέλους του 12ου αιώνα και αρχές του 14ου αιώνα. Το 2000 η εκκλησία αναστηλώθηκε και τώρα είναι εν ενεργεία.

- **Ορθόδοξο κέντρο ‘Κοίμηση της Θεοτόκου’**- βρίσκεται στην περιοχή Γκλέντκα Κίρτζαλι. Περιλαμβάνει μοναστήρι και ορθόδοξο κέντρο. Στο μοναστήρι υπάρχει πηγή που αναβλύζει άγιασμα με θαυματουργικές ιδιότητες. Το συγκρότημα αποτελείται από τον Ιερό Ναό της ‘Κοίμησης της Θεοτόκου’, το παρεκκλήσι της ‘Ζωοδόχου πηγής’ και το παρεκκλήσι των ‘Αγίων Ιουστινιανού και Κυπριανού’ καθώς και από ιατρικό και οδοντιατρικό κέντρο για τις αδύναμες κοινωνικές ομάδες, αίθουσα με υπολογιστές και μουσική, διαμερίσματα, εφτά κελιά, αίθουσα συνεδριάσεων, τραπεζαρία όπου γίνονται γεύματα για τους άπορους και παρέχεται επίσης άσυλο για τους άστεγους. Στο μοναστήρι ιδρύθηκαν σχολές ξυλογλυπτικής και καλλιγραφίας, σχολές πιάνου και εκκλησιαστικού τραγουδιού. Στο μοναστήρι διαφυλάσσονται και κομματάκια από τον Τιμιο Σταυρό, τα οποία προσφέρονται για προσκύνημα.

- **Ερειπια αρχαίων καστρων** περιμετρικά του φράγματος του Κίρτζαλι. Ένα από τα πιο καλά διατηρημένα κάστρα είναι το Πάτιμος .

Φυσικά αξιοθέατα:

- Οι Φανταστικοί βραχώδης σχηματισμοί γύρω από το φράγμα του Κίρτζαλι. Ο πιο ενδιαφέρον είναι ο Χαλκάτα (Ο κρίκος)-φανταστικός βράχος με τεράστια σχισμή στο κέντρο του, μέσα από την οποία εμφανίζεται υπέροχη θέα.

- *Ευρήματα του φυτού (Adiantum capillus-veneris)*- περιοχή υπό προστασία.

Ατραξιόν:

- Το φράγμα του Κίρτζαλι

Χωριό Σιρόκο Πολέ

Βρίσκεται 7 χλμ ανατολικά της πόλης του Κίρτζαλι και είναι τοποθετημένο στην σιδηροδρομική γραμμή Χάσκοβο- Κίρτζαλι, παράκτια του φράγματος 'Στούντεν Κλαντενέτς'

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Το κάστρο του Μονιάκ.* Απέχει 2 χλμ ανατολικά από το χωριό Σιρόκο Πόλε. Χτίστηκε κατά την διάρκεια του 12ου και 13ου αιώνα. Τα ερείπια του βρίσκονται στην βραχώδη κορυφή που ονομάζεται το κάστρο του Σεστα (586 μέτρα). Είναι ένα από τα πιο μεγάλα και ψηλά κάστρα της Ροδόπης με αμυντική επιφάνεια πάνω από 50 στέμματα. Το Μονιάκ είναι συνδεδεμένο με την Δ' Σταυροφορία του 1204. Ο ειδικός χρονογράφος, ιστορικός και στρατάρχης Ζοφρούα Βιλαρντουέν (Geoffroi de Villehardouin *) καταγράφει ότι στην όμορφη και εύφορη κοιλάδα του ποταμού Άρδα, στους προποδες του ισχυρού κάστρου Μονιάκ, το οποίο οι ιππότες κατάλαβαν για τον χαμό του αυτοκράτορα τους Μποντούεν της Φλάνδρας (Βαλδουίνος ο Α'), εδώ πραγματοποιήθηκε το συμβούλιο του Βαρόνου το οποίο εξέλεξε τον Βονιφάτιο για αυτοκράτορα της Λατινικής αυτοκρατορίας.

* Ο Γοδεφρείδος Βιλλεαρδουίνος ή Γοδοφρείδος Βιλλαρδουίνος (στα Γαλλι-

κά Geoffroi de Villehardouin - Ζοφρούα ντε Βιλαρντουέν) (1160–c.1212) ήταν ιππότης και ιστορικός που συμμετείχε και περιέγραψε την Δ' Σταυροφορία στο βιβλίο του "Χρονικό της κατάκτησης της Κωνσταντινούπολης". Ήταν από τους κύριους χαρακτήρες της Δ' Σταυροφορίας και ο πλήρης τίτλος του ήταν: "Γοδεφρείδος των Βιλλεαρδουίνων, Στρατάρχης της Καμπανίας και της Ρωμανίας".)

Ατραξιόν:

- Το φράγμα 'Στούντεν κλαντενέτς'

Χωριό Γκόρνα Κρέποστ

Απέχει 15 χλμ από την πόλη του Κίρτζαλι.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Αρχαία και μεσαιωνική πόλη Περπερικόν* - ένα από τα πιο σπουδαία μνημεία των Βαλκανίων και της Ευρώπης. Ολόκληρη η πόλη είναι σκαλισμένη στα βράχια καθιστώντας την ένα από τα πιο επιβλητικά αρχαία μεγαλιθικά μνημεία. Το περπερικόν αποτελείται από 4 μέρη: *Το ισχυρό κάστρο την Ακρόπολη*, που βρίσκεται στο πιο ψηλό σημείο του λόφου, το ιερό ανάκτορο, ακριβώς κάτω από το κάστρο της Ακρόπολης, και το βόρειο και ανατολικό τείχος στο εσωτερικό των οποίων υπήρχαν τα κατοικήσιμα κτίρια, δρόμοι και ναοί καθώς βρέθηκαν πολυάριθμοι ναοί και αστικά οικοδομήματα. Οι δρόμοι και τα ισόγεια πατώματα των κτιρίων ήταν ολόκληρα σκαλισμένα στους βράχους. Η πόλη διέθετε σύστημα ύδρευσης αποτελούμενο από κανάλια και δυο δεξαμενές. Το ιερό ανάκτορο

διέθετε περίπου 50 διαμερίσματα σε έκταση 17.000 τμ. Για την ανοικοδόμηση του ανακτόρου οι κτίστες μετέφεραν εκατοντάδες χιλιάδες κυβικά μέτρα πέτρα – δουλεία αντίστοιχη με τις αιγυπτιακές πυραμίδες. Η λατρευτική δράση στην βραχώδη κορυφή της πόλης έχει τις ρίζες της στον 5ο αιώνα π.χ. και είναι συνδεδεμένη με την λατρεία, τον ανθρώπων της λίθινης και της εποχής του χαλκού, προς τον θεό του Ηλίου. Με την τελειοποίηση των μεταλλικών εργαλείων δόθηκε η δυνατότητα να πελεκηθεί ο σκληρός βράχος. Τότε ακριβώς κατασκευάστηκε η οβάλ αίθουσα με το τεράστιο κυκλικό ιερό στο κέντρο. Εκεί οι μάντες τελούσαν τις ιεροτελεστίες τους συνοδεία της φωτιάς και του κρασιού. Μέσα στα ειδικά ιερά τελούσαν τελετές με κρασί και φωτιά και τελετές γάμων. Ακριβώς αυτές οι πρακτικές λατρείας αποτελούσαν χαρακτηριστικές για τον θεό Διόνυσο, στην Ροδόπη. Αυτά τα ευρήματα αποτέλεσαν την βάση ανάπτυξης της θεωρίας, από βούλγαρους ιστορικούς και αρχαιολόγους, ότι αυτός ήταν ο ξακουστός ναός του Διονύσου, στο οποίο όπως αναγράφουν οι αρχαίοι συγγραφείς συντελέστηκαν τουλάχιστον δυο αξιόλογες προφητείες για την ανθρωπότητα – η μια για τον Μέγα Αλέξανδρο (εικάζετε ότι στο σημείο αυτό ο Μέγας Αλέξανδρος συμβουλευόταν τους μάντες για την επερχόμενη εκστρατεία του έναντι τις περσικής αυτοκρατορίας) και η άλλη για τον Ιούλιο Καίσαρα. Με την άνοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας η περιοχή φαίνεται να αποκτά ιδιαίτερη σημασία καθώς η πόλη αναβαθμίστηκε. Οι ρωμαίοι προσέδωσαν στο Περπερικόν την δικιά τους πολυτέλεια και φινέτσα.

Αργότερα στα ύστερα χρόνια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας εικάζετε ότι η σκληρή φυλή των γόθων ρήμαξε και έκαψε το Περπερικόν περίπου το 378.

Στις αρχές του 5ου αιώνα η βραχώδης πόλη μετατράπηκε σε επισκοπικό κέντρο, αφού η Ροδόπη ασπάστηκε τον χριστιανισμό. Δεν είναι τυχαίο ότι στις ανασκαφές βρέθηκαν ένας παλαιστινιακός σταυρός καθώς και λείψανα και κομματάκια από τον Τίμο Σταυρό, όπου σήμερα φυλάσσονται και εκθέτονται στο ορθόδοξο κέντρο της ‘Κοίμησης της Θεοτόκου’ στην περιοχή του Γκλέντκα του Κίρτζαλι. Τα υπόλοιπα ευρήματα του Περπερικόν βρίσκονται στο περιφερειακό μουσείο του Κίρτζαλι. Στον 7ο-14ο αιώνα το Περπερικόν άνησε ως κέντρο της περιοχής. Η περιοχή και η πόλη του Περπερικόν έγινε αιτία πόλεμου πολλές φορές μεταξύ των βουλγάρων και των ρωμαίων. Στα τέλη του 14ου αιώνα το κάστρο καταλήφθηκε και καταστράφηκε από τους οθωμανούς Τούρκους. Τα χαλάσματα του σταδιακά βυθίστηκαν στην λήθη του χρόνου. Σήμερα η αρχαία δόξα του Περπερικόν επαναφέρεται χάρη στην δουλεία των αρχαιολόγων.

Χωριό Βίσεγκραντ

Βρίσκεται 4 χλμ νοτιοανατολικά του Κίρτζαλι.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- **Το κάστρο Βίσεγκραντ** (κρεποστά Βίσεγκραντ)– βρίσκεται στην δεξιά όχθη του ποταμού Αρδα και είναι τοποθετημένο στην κορυφή του βραχώδους υψώματος πάνω από το φράγμα ‘Στούντεν Κλαντενέτς’

- **Το Κάστρο Πάτμος.** Αποτελεί με-

σαιωνικό κάστρο και βρίσκεται στην όμορφη χερσόνησο που χωρίζεται από το φράγμα του Κιρτζαλι σε δυο τμήματα. Πάνω από το κάστρο υψώνεται η κορυφή Μπεζντιβεν, από την οποία μπορεί ο επισκέπτης να θαυμάσει την πανοραμική θέα που περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της κοίτης του Άρδα

Χωριό Καλοϊαντσι

Βρίσκεται 23χλμ νοτιοανατολικά της πόλης του Κιτζαλι και 11 χλμ από το κάστρο του Περπερικον. Η πρόσβαση σε αυτό μπορεί να γίνει είτε από τον δημοσίο δρόμο είτε με τον σιδηρόδρομο.

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Ιομρούκ σκάλα** (Ο βράχος γροθιά)-υπό προστασία περιοχή. Ιδρύθηκε με σκοπό την διάσωση απειλούμενων από εξαφάνιση ζώων και φυτών όπως : Ο Μαυροπελαργός (Ciconia nigra), ο Γύπας, ο Ασπροπάρης (Neophron percnopterus), το Διπλοσάινο (Accipiter gentilis), η Αετογερακίνα (buteo rufinus), το Βραχοκικρίνεζο (Falco tinnunculus), ο Πετρίτης (Falco peregrinus), η πέρδικα (Alectoris chukar), ο μπούφος, η Χαλκοκουρούνα (Coracias garrulus), το Βραχοχελιδόνο (Hirundo rupestris), το μιτοχελιδόνο (Hirundo daurica), ο Πετροκότσυφας (Monticola saxatilis), ο Γαλαζοκότσυφας (Monticola solitarius), ο Κοκκινότσιροβάκος (Sylvia cantillans), ο Βραχοτοσμπανάκος (Sitta neumayer), ο Παρδαλοκεφαλός (Lanius nubicus) και οι τυπικά βραχώδης δασικοί οικολογικοί τόποι.

Χωριό Νένκοβο

Το χωριό Νένκοβο είναι απομονωμέ-

νο από τον κόσμο. Δεν είναι προσβάσιμο με αμάξι παρά μόνο από μια γέφυρα και όταν η στάθμη του νερού στον ποταμό Μποροβίτσα είναι πολύ χαμηλή. Εάν το αμάξι είναι τζιπ η πρόσβαση είναι δυνατή παντός καιρού.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- **Το ιερό μήτρα του χωριού Νένκοβο.** Απέχει 12 χλμ από την πόλη του Κιρτζαλι. Βρίσκετε ψηλά στο βουνό στα μισά του δρόμου ανάμεσα στο χωριό Νένκοβο και στο τουριστικό καταφύγιο 'Μπορόβιτσα', στην βραχώδη τοποθεσία Ταγκαρντούκ Καιά. Γύρω από την θέση αυτή είχε αναπτυχθεί ένα από τα μεγαλύτερα συγκροτήματα θρακικών λαξευτών κοιλοτήτων της Ανατολικής Ροδόπης. Στο ασφαλτοστρωμένο δρόμο, ακριβώς εκεί που ξεκινάει το φαράγγι του Κιρτζαλι υπάρχει πινακίδα για το σπηλαίο. Ο επισκέπτης εντυπωσιάζεται ήδη από την είσοδο, καθώς αντιλαμβάνεται ότι ο χώρος έχει την μορφή μήτρας ή σχήματος αιδόιου. Στο εσωτερικό αναπτύσσεται σπηλαίο με μήκος 22 μέτρα. Σκαλισμένο με ανθρώπινο χέρι με μορφή γυναικείας μήτρας, στους τοίχους της οποίας συνεχώς ρέει νερό. Στο εσωτερικό νότιο άκρο του σπηλαίου υπάρχει λαξευμένος βωμός που συμβολίζει μια μήτρα. Η πραγματική έκπληξη για τον επισκέπτη συντελείται το μεσημέρι, τότε από μία ρωγμή της οροφής εισχωρούν οι ακτίνες του ήλιου οι οποίες προβάλλονται στο δάπεδο σχηματίζοντας μία ιδεατή εικόνα ενός ηλιακού φαλλού ο οποίος σταδιακά μεγαλώνει και κατευθύνεται στο βωμό – μήτρα. Εντούτοις μόνο για κάποιες μέρες του χειμώνα η ακτίνα γίνεται αρκετά

μεγάλη ώστε να φτάνει μέχρι την μήτρα και την ‘γονιμοποιεί’ συμβολικά. Εικάζεται ότι το σπηλαίο αποτέλεσε μεγαλειώδες ναός αφιερωμένο στην σπουδαία θεάς Μητέρας, στο οποίο λάμβανε χώρα η κορύφωση των Ορφικών Δοξασιών. Στην μέση του θόλου είναι σκαμμένο ακριβώς κάτω του ημισφαιρικού κοιλώματος άνοιγμα από όπου ο ήχος της φυσιολογικής φωνής μπορεί να διασκορπιστεί σε ολόκληρο το μήκος του ιερού. Γι’ αυτό η τοπική κοινωνία έδωσε στο ιερό το όνομα ο βροντερός βράχος.

Χωριό Λισιτσιτέ

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- **Θρακικό σπηλαίο (Τρακίσκα Κρέποστ).** Βρίσκεται 100 μέτρα νότια του χωριού στο μοναστήρι Τσιτ Καιά. Ο πέτρινος τοίχος χωρίς συνδέσεις περιφράζει την βορινή προσβάσιμη μεριά και φράζει συνολική επιφάνεια 200 τμ. Δεν είναι καταγραμμένα τα βασικά οικοδομήματα και ο υπόλοιπος εξοπλισμός. Η θέση δεν έχει ερευνηθεί διεξοδικά από αρχαιολόγους. Τα γύρω βράχια σχίστηκαν από τα δεκάδες βραχώδη κοιλώματα.

Χωριό Στρέμτσι

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Χρυσωρυχεία του Στρεμτσι-Εδώ βρίσκονται το πιο παλιά συντηρημένα χρυσωρυχεία της Ευρώπης. Διατηρούνται καμία δεκαριά είσοδοι και γαλίες μήκους άνω των 500 μέτρων. Τα χρυσωρυχεία του Στρεμτσι είναι συνδεδεμένα με το πλέον πολύτιμο βυζαντινό νόμισμα του μεσαίωνα – το είκοσι δυο καρατιών υπέρπυρον (χρυσό

νόμισμα), γνωστό και ως περπερά.

Χωριό Βισόκα Πολιάνα

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Το σπηλαίο Μπρουζλιανίνα** – Βρίσκετε κοντά στο κάστρο του Χισαρα. Κατοικείται από νυχτερίδες.

- **Στην μέση του Αρδα** – τοποθεσία υπό προστασία. Βρίσκεται στην περιοχή των χωριού Βισόκα Πολιάνα και Ζβεζντελινά.

Χωριό Περπερέκ

Φυσικά αξιοθέατα:

- Το μονοπάτι της βασικού δασούς της Ροδόπης– υπό προστασία περιοχή όπου ρέει ο ποταμός Περπερέκ ανάμεσα στα χωρία Περπερέκ και Σβατμπάρε.

Χωριό Ζιμζέλεν

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Ο πέτ ρινος γάμος** (Κάμενα Σβάμπα) – φυσικό αξιοθέατο. Αποτελείται από βραχώδους σχηματισμούς με παραστάσεις ανθρώπινων μορφών, αλόγων πτηνών και οβελίσκων σχηματίζοντας μία απολιθωμένη γαμήλια πομπή. Υπάρχουν και άλλοι ενδιαφέροντες σχηματισμοί, ένας από αυτούς μοιάζει με κεφάλι καρχαρία.

Χωριό Ιβάντσι

- **Θρακικό κάστρο** – βρίσκεται στον πύργο της τηλεόρασης.

Χωριό Κοστινα

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Βραχώδη παράθυρο** (Σκάλεν Προζόρετς)- φυσικό αξιοθέατο που βρίσκεται

στην ρεματιά του Κοστίνια.

Χωριό Μπάσεβο

Βρίσκεται 21 χλμ βορειοδυτικά από το Κιρτζαλι.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- **Κρίβους** (Το κάστρο στο χωριό Μπασεβο)- Βρίσκεται στην πιο ανατολική μεριά της δυτικής Ροδόπης – Ζουτλι Ντίαλ, απέχει 1,5χλμ από το χωριό Μπάσεβο, αλλά η διαδρομή είναι περίπου 40 λεπτά λόγω του δύσβατου εδάφους. Από την πόλη Αρντίνο το κάστρο απέχει 9 χλμ (4:30 ώρες). Από το γειτονικό τουριστικό καταφύγιο ‘Μλέτσινο’ απέχει (2:30 ώρες). Το μόνο καλά διατηρημένο τμήμα του είναι η ‘ακροπολη’ (το εσωτερικό κάστρο). Τα τοιχώματα του φτάνουν τα 6 μέτρα. Ο αμυντικός σχηματισμός ήταν ενισχυμένος με δυο ορθογώνιους και ένα τριγωνικό πύργο. Το κάστρο έπαιξε σημαντικό αμυντικό ρόλο στη περιοχή του Ποταμού Άρδα. Χτίστηκε περίπου τον 10ο αιώνα στα γραφικά βράχια πάνω από τον ποταμό Άρδα, τα οποία σχηματίζουν τους ξακουστούς μαιάνδρους. Από τις τρεις πλευρές υπάρχουν τρομεροί γκρεμοί το οποίο το κάνουν απόρρητο. Το κάστρο του Κρίβους είναι ξρακουστό από τους βυζαντινούς χρόνους.

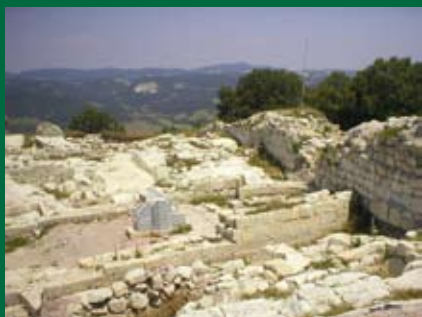
Άλλα αξιοθέατα στην περιφέρεια του Κιρτζαλι:

- **Βραχώδη οστεοφυλάκια** – ένα από τα βασικά σημεία του πολιτισμού των ανθρώπων των βράχων καλά κρυμμένα στην κοιλάδα του ποταμού Άρδα και στους πα-

ραλόταμους του. Απαριθμούνται περίπου 42 βραχώδη οστεοφυλάκια. Τα βραχώδη νεκρικά δωμάτια έχουν σχήμα πυραμίδας, θόλους ή τρουλωτό ταβάνι. Η βάση των οστεοφυλακίων είναι κυκλική ή τετράγωνη. Κάποια από τα βραχώδη οστεοφυλάκια έχουν προθάλαμο και αλλά όχι. Συχνά οι είσοδοι έκλειναν με πέτρινες πλάκες. Στο εσωτερικό των δωματίων υπήρχαν επιπλέον στοιχεία – κόγχες, βάρθρα για νεκρώσιμες ευνές και αλλά.

- **Βραχώδης Τομές**, στην περιφέρεια του Κιρτζαλι υπάρχει ένα από το πιο παράξενα και ανεξήγητα φαινόμενα του μεγαλιθικού πολιτισμού της ανατολικής Ροδόπης. Υπάρχουν απαριθμημένες πάνω από 1500 ξεχωριστές τομές χωρισμένες σε 130 ομάδες. Οι ομάδες αποτελούνται από 3 με 4 έως και 100 τομές. Οι σχισμές αυτές βρίσκονται συνήθως μεγάλο ύψος, αλλά σε εξεχουσες βράχων στα δύσβατα βουνά της περιοχής.

- **Βραχώδη πατητήρια** (Σαραπάνι), στην περιφέρεια του Κιρτζαλι συναντώνται βάρθρες που είτε είναι στρογγυλές είτε τετράγωνες πισίνες συνδεδεμένες με κανάλια και αυλακιά. Αυτά είναι τα πιο δημοφιλή μεγαλιθικά μνημεία και τα συναντάμε σε εκατοντάδες μέρη. Βρίσκονται υπερυψωμένα. Ορισμένοι από τους ιστορικούς αποδέχονται τα πατητήρια ως ιερά στα οποία οι ηγεμόνες της Θράκης τελούσαν θυσίες δωρεές και αίμα που κυλούσε στα λούκια. Πρόσφατες μελέτες έδειξαν ότι είχαν χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή του τελετουργικού οίνου, που συνδέεται με τη λατρεία του Θράκα θεού Διόνυσου.

Δήμος του Κίρκοβο

Χωριό Κίρκοβο

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Αρχαία πέτρινη γέφυρα.
- Θρακικό κάστρο στην κορυφή του

Μποατέπε

Χωριό Ποντκόβα

Απέχει 15 χμ από το σημείο διέλευσης Μακάζα. Από το χωριό Ποντκόβα μέχρι την Μακάζα κατασκευάζεται δρόμος με σκοπό την ρυμοτόμηση σημείου εισόδου εξόδου μεταξύ Ελλάδας – Βουλγαρίας.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Βραχώδεις Θρακικοί τάφοι.
- Προϊστορικοί οικισμοί σε λοφίσκους.

Χωριό Κριλάτιτσα

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Αρχαίο νεκροταφείο, με πρώιμο αρχαϊκό και μεσαιωνικό κάστρο και ερείπια οικισμών στην περιοχή Ασαρα .

Χωριό Ράστνικ

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Βραχώδεις κόγχες στην περιοχή Μαντσαΐα Κάι.

Χωριό Ντομπρομίρτσι

Φυσικά αξιοθέατα:

- Βραχώδημανιτάρια. (Σκάλνι Γκούμπι)

Χωριό Απρίλτσι

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Το Νεκρικό μνημείο του Τσιστοβ (Τσιστοβ νεκροπόλ)

Χωριό Ντομιστε

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Θρακικός οικισμός
- Το Νεκρικό μνημείο του Μογκίλεν. (Μογκίλεν νεκροπόλ)

Χωριό Περβίτσα

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Βραχώδη ιερό.
- Ερείπια από μεσαιωνικούς οικισμούς.
- Ερείπια από πρώιμους ρωμαϊκούς οικισμούς.

Χωριό Όστροβετς

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ερείπια από μεσαιωνικούς οικισμούς

Χωριό Ορλίτσα

Το χωριό Ορλίτσα απέχει 5 χμλ από τα ελληνικά σύνορα. Σε απόσταση 1 χμλ από το χωριό περνάει ο δρόμος για το Μακάζα.

Φυσικά αξιοθέατα:

- Δρυμος "Ορλίτσα" (με έκταση 566,5 εκτάρια). Είναι διαμορφωμένος με σκοπό την προστασία των βασικών

οικοσυστημάτων από οξιά Μοισίας. Είναι τόπος διαβίωσης σπάνιων αρπακτικών πουλιών. Μοναδικού χαρακτήρα η κάρστια συνοικία με τις πολυάριθμες σπηλιές, φαράγγια πηγές κ.α. στο βουνό Κότλεν. Αυτή η προστατευμένη περιοχή περιβάλλεται από πλατύφυλλα δάση, αποτελείται κυρίως από οξιές Μοισίας και σε διάσπαρτα σημεία υπάρχουν κοινές αγριοτσουκνίδες. Συχνά συναντάμε αναδασωμένες βελανιδιές μαζί με αγριοτσουκνίδες και ανάμεικτα δάση από βελανιδιές και δρυ. Τα δευτερεύοντα δάση και οι θαμνώδης αγριοτσουκνίδες είναι περιορισμένης εξάπλωσης.

Ο εθνικός δρυμός «Ορλίτσα» μαζί με τον κοντινό δρόμο 'Κερσενλίτσα - Αρντα-σλουκα' τα φυσικά αξιοθέατα 'Ζλόστεν' (358 εκτάρια), 'Ορλοβι πετσερί' (αετοσπηλιές)(5 εκτάρια) και 'Ουρούσκι σκάλι' (10 εκτάρια) είναι περιοχές που παρουσιάζουν μεγάλο ορνιθολογικό ενδιαφέρον. Σε όλη την περιοχή έχουν βρεθεί 176 είδη πτηνών, από τα οποία 50 αναγράφονται στην κόκκινη βιβλίο της Βουλγαρίας. Από τα μέχρι τώρα πτηνά, 87 είδη είναι είδη υπό προστασία από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι περιοχές αυτές είναι παγκοσμίως ενδιαφέροντος λόγω του ότι έχουν τις φωλιές σε αυτές, άγριες ορνυκομάνες (Cex cex) και είναι μια από τις πέντε πιο σημαντικές περιοχές της χώρας όπου φωλιάζουν πολλά πουλιά όπως ο μαύροπελαργός (Ciconia nigra), ο φιδαιτός (Circus gallicus), η Αετογερακίνα (Buteo rufinus), ο κραυγαετός (Aquila pomarina), ο χρυσαετός (Aquila chrysaetos), ο Μπούφος, η Σταχτοτσικλιτάρα (Picus canus). και η Μεσοτσικλιτάρα

(Dendrocopos medius).

Χωριό Τσακαλάρβο

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Το Κάστρο (Κρέποστ)

Φυσικά αξιοθέατα:

- Αραμπατζίσκο – υπό προστασία περιοχή - ευρήματα από ελατά συνολικής επιφάνειας 1,4 εκτάρια.

Χωριό Κρέμεν

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Το Κάστρο (Κρέποστ).

-Αρχαία πέτρινη γέφυρα

Χωριό Τζέροβο

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Το Κάστρο(Κρέποστ).

Χωριό Λοξενγκράντσι

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Αρχαία πέτρινη γέφυρα

Χωριό Ντράνγκοβο

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Αρχαία πέτρινη γέφυρα

Χωριό Μπενκόβτσι

Πλουσιο σε αρχαιολογικά ευρήματα – από την περίοδο της λίθινης εποχής. Στην περιοχή υπάρχουν πραγματικοί βραχώδη σχηματισμοί, πατητήρια, πισίνες, υδρορορή, βραχώδη τάφοι και αλλά βραχώδη λαξεύματα.Φυσικά αξιοθέατα:

- **Το λιοντάρι (Λούβοντ)** – βραχώδης σχηματισμός.

Ο Δήμος του Μομτσιλγκραντ

Η πόλη Μομτσιλγκταντ

Απέχει 283 χλμ από την Σόφια και 139 χλμ από την Φιλιππούπολη. Απαριθμεί 9 000 κατοίκους.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

-Ο Ιερός Ναός του ‘Αγίου Τσαρ Μπρός Ποκρουστίτελ (του Βαπτιστή)’

Φυσικά αξιοθέατα:

- Δρυμός “Εκτροφείο ελαφιών”. Το εκτροφείο καταλαμβάνει έκταση συνολικού πλάτους 5200 εκταρίων και εκτείνεται στους νομούς Κίρτζαλι, Κρουμοβγκραντ και Μομτσιλγκραντ. Σήμερα στον δρυμό υπάρχουν πάνω από 1000 ελάφια, κοντά στο ¼ από τον συνολικό πληθυσμό των ελαφιών (Dama dama) της χώρας. Εκτός από τα ελάφια σε αυτήν την περιοχή υπάρχουν και αγριοκάτσικα (Ovis musimon), εκ των οποίων έχουν μείνει μόνο 30-40. Στην περιοχή υπάρχει μεγάλος αριθμός λύκων εξαιτίας της ύπαρξης μεγάλου αριθμού θηραμάτων. Για τους κυνηγούς το ενδιαφέρον εστιάζεται κυρίως στους λαγούς στα αγριογούρουνα στις αλεπούδες στις αγριόγατες και στα κουνάβια.

Χωριό Ραβέν

Φυσικά αξιοθέατα:

- Το πέτρινο δάσος (βκάμενατα γκορά)-Αποτελεί μοναδικό βραχώδες φαινόμενο. Υπάρχει πληθώρα από πέτρινους (προσομοιάζουν με απολιθωμένους) κορμούς που συνιστούν δασός, με διάμετρο από 5- 120 εκατοστά και ύψος

4-5 μέτρα. Έχουν την όψη του καμένου δέντρου. Αποτελούνται από κολλημένους κόκκους άμμου και βραχώδη θρύμματα. Εικάζεται ότι είναι βράχια τα οποία δημιουργήθηκαν πριν 25-30 εκατομμύρια χρόνια όταν στην ανατολική Ροδόπη υπήρχε υποβρύχια ηφαιστειακή δραστηριότητα.

Χωριό Τατούλ

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Αρχαιολογικό σύμπλεγμα – Ιερό.

Απέχει λιγότερο από ένα χλμ από το χωριό. Βάση του χώρου, σύμφωνα με βούλγαρους αρχαιολόγους, είναι η ύπαρξη του τάφου του Ορφέα. Τα βράχια στο περίχωρα του χωριού Τατούλ είχαν θεοποιηθεί ακόμη από το 5.000 π.χ. Αυτό δηλώνει ότι το ιερό είναι πιο αρχαίος τόπος λατρείας και από τις πυραμίδες της Αιγύπτου. Το σύμπλεγμα αποτελείται από το αρχαίο ιερατικό τόπο και από μεσαιωνικό κάστρο. Εκεί ανακαλύφθηκε γυμνό αγαλματίδιο όρθιου θεού – άνδρα, όπου με το ένα του χέρι στηρίζεται σε μια λύρα και στο άλλο κρατάει ένα πλεκτρον – κάτι σαν φτερό με το οποίο παίζει μουσική. Το άγαλμα πιθανότατα απεικονίζει τον Ορφέα. Μέρος των ευρημάτων της αρχαιολογικής έρευνας αποτελεί επίσης ένα κεραμικό σκήπτρο μάντη, νομίσματα του 4ου – 3ου αιώνα π.χ. από το νησί της Θάσου και την Μαρόνεια και μέρη από κεραμική μάσκα του Διονύσου.

Ως ιερός τόπος, το Τατούλ, υπήρξε περίπου από τον 15ο -14ο αιώνα π.χ. και αδιάκοπα λειτούργησε μέχρι τις αρχές του 5ου αιώνα μ.χ. έως την προσέλευση του χριστιανισμού.

Εκτός από την άφθονη θρακική κεραμική στο ιερό που βρίσκετε στα περίχωρα του χωριού Τατούλ, ανακαλύφθηκαν και ευρήματα από την Μ. Ασία, από τα παράλια της θάλασσας του Μαρμαρά και από τα νησιά του Αιγαίου. Αυτό δείχνει ότι ο λειτουργών εκεί θεοποιημένος μάντης ήταν διάσημος όχι μόνο στην Ροδόπη και στην Θράκη, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη του υπόλοιπου αρχαίου κόσμου. Αυτός ο μυθολογικός ήρωας μπορεί να είναι μόνο ο Ορφέας. Από τις ιστορικές πηγες είναι γνωστό ότι ήταν θρακικής καταγωγής αλλά γρήγορα έγινε γνωστός και στην αρχαιοελληνική μυθολογία.

Οι αρχαίοι φιλόσοφοι διηγούνται, ότι μετά τον θάνατο του Ορφέα και τον διαμελισμό του σώματος του, από της Θρακικές Μαινάδες, του Διονύσου, αυτές προχώρησαν στο κάψιμο το σώμα του και την τοποθέτηση της σταχτή του σε μία τεφροδόχο η οποία στην συνέχεια τοποθετήθηκε σε μια ψηλή κολώνα. Τέτοια κολώνα υπάρχει στο ιερό.

Στο 2004 ανακαλύφθηκε μια μοναδική ρίζα αμπελιού ηλικίας περίπου 3000 χρόνων (από τον καιρό που οι θράκες κατοικούσαν την περιοχή αυτή), η οποία διασώθηκε φυτεύτηκε (για να αποκαταστήσει την πυκνότητα του θρα-

κικού κρασιού).

Με την έλευση του χριστιανισμού στην Ροδόπη στα τέλη του 4ου αιώνα το πλούσιο σύμπλεγμα ανοικοδομήθηκε σε τσιφλίκι. Έτσι παρέμεινε έως και τον 11ο- 12ο αιώνα όπου έγινε ιδιοκτησία της γνωστής βυζαντινής οικογένειας των Παλαιολόγων.

Η πόλη του Ρουντοζέμ

Ο πόλη είναι τοποθετημένη σε γραφική κοιλάδα, σχηματισμένη στις εκβολές των ποταμών Ελχοβ και Τσεπιν στον ποταμό Άρδα. Βρίσκεται σε υψόμετρο 826 μέτρων. Απαριθμεί περίπου 4.000 κατοίκους.

Σε παλαιότερα έγγραφα ο κατοικημένος αυτός τόπος αναφερόταν ως Παλάς.

Το έτος 1913 το Πάλας έγινε το κέντρο της περιοχής. Το 1934 απέκτησε το όνομα Ρουντοζέμ. Κατά την αρχαιότητα από εδώ περνούσε το καραβάνι - δρόμος της Ροδόπης που συνέδεε την Θράκη με την πεδιάδα του Αιγαίου Πελάγους. Στην σύγχρονη ιστορία ο δρόμος αυτός είναι γνωστός ως δρόμος του συνδέει το Παϊκόβο με το Ρουντοζέμ και την Ξάνθη.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Τα κάστρο του Κοσνικ (Κετσικαϊά)** – μεσαιωνικό κάστρο στην πόλη, προσβασιμο για τους τουρίστες. Από κει περνάει η οικολογική διαδρομή 'Κετσι Καϊά Κοζνικ'. Τα κάστρα Μπεαντος και Κοσνικ συχνά αναφέρονται από τους χρονογράφους των βυζαντινών αυτοκρατόρων, συμπεριλαμβανόμενων και του Ιωάννη Καντακουζηνού. Αυτός γράφει ότι η βυζαντινή αυτοκράτειρα Άννα της Σαβοΐας ζήτησε βοήθεια από τον Βούλγαρο Τσάρο Ιβαν Αλεξάντερ εναντίον του ίδιου του Καντακουζηνού, στην εμφύλια διαμάχη για την διαδοχή του βυζαντινού θρόνου. Ως αμοιβή για την βοήθεια που παρείχε ο Ιβαν Αλεξάντερ το 1344 του δόθηκαν τα

κάστρα, Τσελινά, Περούσιτσα, Αγίου Ιουστινιανού, Στανιμακα, Αετός, Κοζνικ και Μπεαντος, τα οποία περιλαμβάνουν ολόκληρο το αμυντικό σύστημα περιφρούρησης και κάστρων της Ροδόπης.

Μέχρι στιγμής έχουν ανασκαφεί περίπου 50 μέτρα τοίχους πάχους 1,5- 2 μέτρων. Σε μερικά μέρη το ύψος φτάνει και τα 2 μέτρα. Έχουν βρεθεί πολλά κομμάτια κεραμικών από διάφορες εποχές, τα οποία πρόκειται να εξεταστούν πιο λεπτομερικά και να χρονολογηθούν.

Η κορυφή Ζερτβενίκ στην οποία βρίσκεται το κάστρο υψώνεται σαν πύργος με 50 μέτρα ύψος αποτελούμενη από βράχια που της προσδίδουν επιβλητική παρουσία ακόμη από την αρχαιότητα.

Πολυάριθμοι θρύλοι, οι οποίοι μιλούν για αμέτρητους θησαυρούς που άφησε ο Εριμ Παπα, από βυζαντινούς και ρωμαϊκούς κατακτητές στην αρχαιότητα, είναι αντικείμενο μελέτης και αναζήτησης. Σε ένα από τα σπηλαία, που δεν έχει ανακαλυφθεί ακόμη εικάζεται ότι υπάρχουν αμέτρητα τούνελ κάτω από τα βράχια που οδηγούν στα 'Χρυσά κατακλυσμό', 'Άλογα φορτωμένα με χρυσά νομίσματα και στολίδια'.

- **Η τσιγγάνικη πόλη (καταυλισμός)**- θρακικό ιερό από την αρχαία εποχή. Ο αρχαιολογικής σημασίας χώρος βρίσκεται ακριβώς πάνω στα σύνορα με την Ελλάδα. Από κει περνάει και η οικολογική διαδρομή 'Τσιγγάνικη πόλη- Σαντιλιτσιέτο'

- **Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Γεωργίου'** (1928)

Φυσικά αξιοθέατα:

- **Κονά βράχια** (σίνιτε σκάλι)- βραχώδη σχηματισμοί μέσα στην πόλη του Πουντοζεμ.
- **Βραχώδη σχηματισμοί 'Κιτσίκια'** - φυσικό αξιοθέατο.

Χωριό Μπόεβο

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ίχνη σπηλαιολογικού οικισμού.

Φυσικά αξιοθέατα:

- Μεγάλο σπηλαιο 'Μποεβ'.
- Το σπηλαίο Κοκαρά.

Τα δυο σπηλαία διακρίνονται για την ομορφιά τους.

Χωριό Βιτίνα

Βρίσκεται στα Ελληνοβουλγάρικα σύνορα. Έχει θέα τόσο στην Βουλγάρικη μεριά αλλά και στην Ελληνική μεριά της Ροδόπης.

Φυσικά αξιοθέατα:

- Η τοποθεσία των σπηλαίων

Χωριό Μοτσούρε

Βρίσκεται στα Ελληνο-Βουλγάρικα σύνορα

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Διαφυλαγμένο πολεμικό όμορο οικοδόμημα- συνοριακό οικοδόμημα από το πρόσφατο παρελθόν – συνοριακό φυλάκιο, συνοριακή συρμάτινη περίφραξη, πολεμικό παρατηρητήριο. Το οικοδόμημα αποτελεί τουριστική ατραξιόν.

Χωριό Πλόβνιττσι

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ρωμαϊκός δρόμος.
- Αρχιτεκτονικός οικισμός.
- Ερείπια από το μεσαιωνικό μοναστήρι της 'Αγίας Ελένης'.

Ατραξιόν:

- Το φράγμα του Πλοβνίττσι

Χωριό Ραβνινάτα

Το χωριό βρίσκεται στην νότια μεριά της κεντρικής Ροδόπης. Από τα νότια διακρίνονται τα βορινά βουνά της ελληνικής πλευράς της Ροδόπης. Από την βορειοδυτική μεριά διακρίνονται οι κορυφές των βουνών Ρόζεν, Παμπόροβο, Σνεζάνκα και Καρλούκ.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Η κορυφή της 'Θεοτόκου' – ερείπια από την μεσαιωνική εκκλησία.
- Η κορυφή του 'Αγίου Θεοδώρου' – ερείπια από μεσαιωνικό παρεκκλήσι.

Ατραξιόν:

- Αγρόκτημα με στρουθοκαμήλους – βρίσκεται στην οικολογική διαδρομή του χωριού Ραβνινάτα.

Χωριό Πολιάνα

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ερείπια από αρχαίο οικισμό, βρίσκεται στην περιοχή 'Σέλιστε'.

Δήμος Σμόλιεν

Η πόλη του Σμόλιεν

Η πόλη του Σμόλιεν αποτελεί το διοικητικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της Κεντρικής Ροδόπης και είναι το κέντρο της ομώνυμης περιφέρειας. Βρίσκεται 260 χλμ νοτιοανατολικά από την πρωτεύουσα της Βουλγαρίας την Σόφια, 100χλμ νοτια της Φιλιππούπολης και 11 χλμ νότια του παραθεριστικού κέντρου του Παμπόροβου.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από το μοναδικό κλίμα της, με μαλακό χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι, καθαρό αέρα καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου, λόγω του ότι βρίσκεται κοντά στο Αιγαίο. Είναι κτισμένη σε υψόμετρο 800-1200 μέτρων.

Το Σμόλιεν είναι η μεγαλύτερη πόλη της δυτικής Ροδόπης και η πόλη με το μεγαλύτερο μήκος στην Βουλγαρία. Η πόλη ελίσσεται 18 χλμ κατά μήκος του ποταμού Τσέρνα, παραπόταμο του Άρδα.

Σύμφωνα με τις τελευταίες μετρήσεις το Σμόλιεν, καθώς και η περιφέρεια του, είναι το πιο ήσυχο μέρος που θα μπορούσε να ζήσει κανείς στην Βουλγαρία. Η περιοχή έχει την μικρότερη εγκληματικότητα. Τα τελευταία χρόνια έχει καταγράψει μόνο ένα βαρύ έγκλημα.

Η πόλη του Σμόλιεν πήρε την σημερινή της μορφή όταν πραγματοποιήθηκε το 1960 η συνένωση της πρώην πόλης του Σμόλιεν, του χωριού Ραϊκόβο και της πόλης Ούστοβο, τα οποία σήμερα είναι οι μεγαλύτερες συνοικίες της πόλης. Το όνομα Σμόλιεν προέρχεται από την σλαβική

φυλή των Σμολιάνων, η οποία έζησε στην περιοχή αυτή τον μεσαίωνα. Ο σημερινός πληθυσμός ανέρχεται κοντά στις 33.000 κατοίκους.

Η πόλη και η περιοχή διακρίνονται από τον πλούσιο πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα, τους θρύλους και τις παραδόσεις από αρχαιότατων χρόνων καθώς και την φυσική ομορφιά τους.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

Περιφερειακό και Ιστορικό Μουσείο 'Στόϊν Σισκοβ'

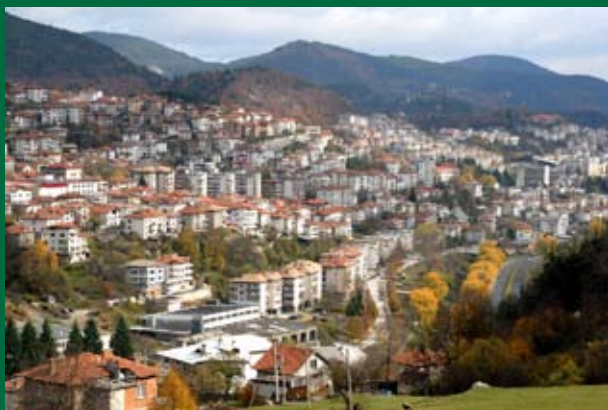
Στο μουσείο παρουσιάζετε η ιστορία και ο τρόπος ζωής της κεντρικής Ροδόπης από την αρχαιότητα έως και σήμερα. Σε αυτό διαφυλάσσεται το ιστορικό παρελθόν και την πολιτιστική κουλτούρα της περιοχής του Σμόλιεν τα μπορεί κανείς να μελετήσει.

Στον χώρο του μουσείου φυλάσσονται πάνω από 150.000 μουσειακά εκθέματα. Τα εκθέματα αυτά χωρίζονται κυρίως σε 2 τμήματα

– Τμήμα Αρχαιολογίας: με θεματικές ενότητες που αφορούν την Προϊστορία, την Θράκη, τον Μεσαίωνα.

– Τμήμα Εθνογραφίας: με θεματικές ενότητες όπως η θρακική ενδυμασία, οι τελετές και τα δρώμενα, τα παραδοσιακά επαγγέλματα, οι τέχνες της Ροδόπης, η αρχιτεκτονική της Ροδόπης, οι παραδόσεις και η σύγχρονη εποχή.

Το μουσείο προσφέρει θεματικές διαλέξεις στην βουλγαρική και αγγλική

γλώσσα και την δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικού οδηγού με 12 ενότητες στα αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά και ρώσικα.

Το προσωπικό του μουσείου δύναται να εκτελεί και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα –ιστορικό - πολιτιστικής κληρονομιάς της κεντρική Ροδόπης. Στους χώρους του οργανώνονται επίκαιρες θεματικές εκθέσεις, προγράμματα επιδείξεων και συναντήσεις εργασίας. Επιπλέον από την εξειδικευμένη βιβλιοθήκη του μουσείου παραχωρείται αρκετό υλικό σε άλλους ενδιαφερόμενους.

Διαθέτει πάρκινγκ καφέ και αίθουσα 30 ατόμων.

Ανοικτά Τρίτη μέχρι και Κυριακή

Από τις 9:00-12:00 και από τις 13:00- 17:00

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 0301/62727

Το Μουσείο ‘Λάσλο Νάγκι’

Στο σπίτι μουσείο, ‘Λάσλο Νάγκι’ (πρώτο μισό του 19ου αιώνα) παρουσιάζονται έργα, μεταφράσεις και φωτογραφίες του Ούγγρου ποιητή Λάσλο Νάγκι ο οποίος αποτέλεσε τον πιο γνωστό μεταφραστή των διασημότερων βουλγάρικων ποιημάτων και παραδοσιακών τραγουδιών και είναι ο πλέον τιμημένος πολίτης της πόλης του Σμόλιεν. Στο μουσείο διαφυλάσσονται ακόμη και προσωπικά αντικείμενα του ποιητή, έγγραφα και ζωγραφίες που πηγάζουν μέσα από τα ποιήματα του. Το μουσείο διαθέτει και αίθουσα συνεδριάσεων .

Τηλέφωνο κρατήσεων -0301/62727

Αρχιτεκτονικό Συγκρότημα – Περιοχή Ραϊκόβ

Αντιπροσωπευτικό συγκρότημα με κτίρια-μνημεία της παραδοσιακής και αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής του Σμόλιεν. Μέρος της αρχιτεκτονικής του συγκροτήματος είναι και το σπίτι μουσείο του ‘Λάσλο Νάγκι’ καθώς και ο Ιερός Ναός του Αγίου Θεοδώρου του Στρατηλάτη’.

Αλλά αρχιτεκτονικά μνημεία :

• Εθνικής σημασίας:

Η οικία του Παγκάλοβ (Παγκάλοβσκατα κούστα)(1860)

Θεωρείται από τα αριστουργήματα της αναγεννησιακής βουλγαρικής αρχιτεκτονικής.

Ο Ιερός Ναός της ‘Κοίμηση της Θεοτόκου’ (1865) – βρίσκεται στην περιοχή του Ούστοβ και αποτελεί καλλιτεχνικό και ιστορικό μνημείο.

• Τοπικής σημασίας:

Ο Ιερός Ναός του ‘Αγίου Νικολάου’ (1836) βρίσκεται στην περιοχή του Ούστοβ.

Στο Ούστοβο υπάρχει μια ασυνήθιστη παράδοση- κατά την διάρκεια του εορτασμού των δύο εκκλησιών το χτύπημα των καμπάνων των δυο ναών ξεκινάει ακριβώς την ίδια στιγμή και δημιουργεί ένα αληθινό θέαμα αποτελούμενο από τον αρμονικό συνδυασμό των ήχων των καμπάνων .

Ο Ιερός Ναός της ‘Αγίας Κυριακής’(1836) βρίσκεται στην περιοχή του Ραϊκόβο.

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Θεοδώρου

του *Στρατηλάτη* (1836) βρίσκεται στην περιοχή του Ραϊκόβο.

Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Αθανασίου' (1882). Βρίσκεται στα περίχωρα του χωριού Ραϊκόβο, στο μοναστήρι Βαραντίλ. Χαρακτηρίζεται ως μοναστήρι από τους ντόπιους καθώς έχει ξενώνες προορισμένους για τους προσκυνητές.

Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Γεωργίου' (1858)- Βρίσκεται στην περιοχή του Σμόλιεν στην πόλη του Σμόλιεν.

Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Πνεύματος' (1891)- Βρίσκεται στην περιοχή του Σμόλιεν στην πόλη του Σμόλιεν.

Η οικία του Παμπόροβ (Παμπόροβσκατα κούστα)(1886) Βρίσκεται στην περιοχή του Σμόλιεν.

Το κονάκι του Αλιμπέεβ (Αλιμπέεβια κούστα)(1751)- Βρίσκεται στην περιοχή του Ραϊκόβο.

Το κονάκι του Σακίροβ (Σακίροβιακ κονιάκ)(πρώτο μισό του 19ου αιώνα)- Βρίσκεται στην περιοχή του Ραϊκόβο.

Η οικία του Χατζίτσονεβ (Χατζίτσονεβατα κούστα)(1873)

Η οικία του Βράντσεβ (Βράντσεβατα κούστα)

Η οικία του Πέτκο Τάκοβ (Πετκο Τακοβλατα κούστα)

Η οικία του Σερεμέτεβ (Σερεμέτεβατα κούστα)

Η οικία του Κελέβ (Κελέβσκατα κούστα)

Η οικία του Βίντροβ (Βιντρόβατα κούστα)

•Σημερινά αρχιτεκτονικά μνημεία:

Ο Καθεδρικός ναός του 'Αγίου Βησσαρίων του Σμόλιεν' και το παρεκκλήσι του 'Αγίου Θεοδώρου του Τήρωνος' (2006)

Αρχιτεκτονικός οικισμός Νέο Κέντρο: Ο οικισμός αποτελείται από μοναδικά κτίρια σε μοντέρνα βουλγάρικη αρχιτεκτονική. Μέσα στον οικισμό υπάρχει το κτίριο του θεάτρου (το οποίο έχει βραβευτεί με το 3ο παγκόσμιο βραβείο αρχιτεκτονικής Biennale της Αμερικής - το1985) καθώς και έργα που χαρακτηρίζουν την σύγχρονη βουλγάρικη γλυπτική με προμετωπίδα το *Μνημείο του συνταγματάρχη Σεραφείμ*, ο οποίος ήταν επικεφαλής στρατιωτικών τμημάτων κατά την περίοδο των βαλκανικών πολέμων και απελευθερωτής της κεντρικής Ροδόπης από τον οθωμανικό ζυγό, το *Μνημείο του Ορφέα και της Ευρυδίκης*, το *Μνημείο του Νικόλαου Χαϊτοβ* (κλασικός συγγραφέας της βουλγάρικης φιλολογίας, τα έργα του μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες), καθώς και *άγαλμα του αγαπημένου του ήρωα*.

Το Μνημείο των Ηρώων και η Αλέα της Αναγέννησης Βρίσκεται στην περιοχή του Ούστοβ.

Αρχαιολογικά μνημεία:

Η συνοικία του Κούλτοβ στην περιοχή Μογκίλα, στη πόλη του Σμόλιεν (16ου -14ου αιώνας μ.χ.). Το μνημείο είναι προσβάσιμο. Χρήζει συντήρησης και αναστήλωσης.

Το Κάστρο 'Καλέτο'- μοναστήρι του Τούρλκουκ, πόλη του Σμόλιεν (6ος - 12ος αιώνας). Προσβάσιμο από δρομάκι που απέχει 700 μέτρα από τον δρόμο

Σμόλιεν-Παμπόροβο. Χρήζει από πλήρους μελέτης για την συντήρηση και ανάδειξη του.

Ρωμαϊκός δρόμος 'Περσένκ-Καϊνάντινα'- Μέρος αρχαίου δρόμου από την Φιλιππούπολη μέχρι το Αιγαίο. Η αρχαία χάραξη περνάει νότια διαμέσου του χωριού Τουρίαν, του χωριού Κοσνίτσα και την κορυφή Κομ.

Ρωμαϊκός δρόμος 'Μουτσίλοβτσι-Σμόλιεν'. Από την χάραξη του δρόμου φαίνεται ότι χρησιμοποιούνταν από την πρόωμη μπρούτζινη εποχή (16 αιώνας π.χ. -12 αιώνας π.χ.).

Το Πλανητάριο του Σμόλιεν

Το πιο μεγάλο Πλανητάριο στην Βουλγαρία. Προσφέρει μόνιμες παραστάσεις για το ευρύ κοινό καθημερινά στις 15:00, ενώ υπάρχουν και παραστάσεις στις 9:30, 11:00 και 16:30 για πιο μικρές ομάδες ανθρώπων με ελάχιστο αριθμό τα 10 άτομα. Από το πλανητάριο μπορεί κανείς να παρατηρήσει με τα τηλεσκόπια που διαθέτει κάθε μέρα τα Πρωινά - τον Ήλιο και το Απόγευμα - τον βραδινό ουρανό (μόνο την Τετάρτη).

Το πλανητάριο παραμένει κλειστό τις Κυριακές μετά το μεσημέρι για τους μήνες Απρίλιο έως Οκτώβριο, και όλη την Κυριακή για τους μήνες Νοέμβριο έως Μάρτη.

Η Πινακοθήκη του Σμόλιεν

Στην πινακοθήκη φυλάσσονται περίπου 2000 έργα εικαστικών τεχνών από βούλγαρους και ξένους καλλιτέχνες. Στις μόνιμες εκθέσεις της παρουσιάζονται

έργα των μεγαλύτερων και πλέον διακεκριμένων εκπροσώπων της Βουλγάρικης εικαστικής τέχνης .

Ανοιχτά 8:30-12:00 και 13:00-17:30. Κλειστά την Δευτέρα

Φυσικά αξιοθέατα:

Η Υπό Προστασία Περιοχή- Οι λίμνες του Σμόλιεν

Οι λίμνες του Σμόλιεν δημιουργήθηκαν από κατολισθήσεις. Βρίσκονται στην περιοχή μεταξύ της πόλης του Σμόλιεν και της κορυφής Σνεζάνκα. Από τις αρχικές 20 λίμνες έχουν μείνει μόλις 7. Με τον καιρό η μεταβολή της εδάφους με προσχώσεις χώματος και πετρών είχε ως αποτέλεσμα την επικάλυψη μερικών από αυτών. Η τοποθεσία είναι μυθικά όμορφη

Η Υπό Προστασία Περιοχή - Φαράγγι

Στην περιοχή μπορεί κανείς να δει:

Το αιωνόβιο δέντρο Τσίναρα- μεταφέρθηκε από την Ελλάδα τον 19 αιώνα. Σήμερα το δέντρο σκιάζει επιφάνεια 600τμ.

Τον Δρυμό 'Σοσκόβτσετο' με την μοναδική βιοποικιλότητα από αιωνόβια δέντρα, γραφικούς καταρράκτες, ενδιαφέρον βραχώδεις σχηματισμούς. Ο Δρυμός δημιουργήθηκε με σκοπό την διαφύλαξη των αρχαίων κέδρων, των όμορφων φυσικών τοπίων, των καταρρακτών, του γενικού φυσικού περιβάλλοντος και των άγριων ζώων της περιοχής. Η συνολική έκταση του δρυμού φτάνει τα 177,5 εκτάρια, από τα οποία ένα ποσοστό άνω

του 40% αυτού βρίσκονται σε υψόμετρο άνω των 1600-1700 μέτρων. Για την μαζική πρόσβαση αλλά και προφύλαξη των μοναδικών συνδυασμών και της ποικιλομορφίας των φυσικών πόρων του δρυμού 'Σοσκόβτσετο', δημιουργήθηκαν οικολογικές διαδρομές στον δρυμό και ειδική ζώνη προστασίας. Το μονοπάτι ονομάζεται 'Το φαράγγι των καταρρακτών' και έχει μήκος 6 χλμ ή 3,3 ώρες πεζοπορία. Η όλη χάραξη του είναι γεμάτη από ιδιομορφίες και περνάει γύρω από διάφορα φυσικά αξιοθέατα.

Το σημείο εκκίνησης είναι της οικολογικής διαδρομής βρίσκεται στο Αρναούντσκο, το οποίο απέχει 5 χλμ από το Σμόλιεν.

Το μονοπάτι περνάει από αντιπροσωπευτικά για την περιοχή οικοσυστήματα κέδρων, ενώ το δρομολόγιο του είναι διαμορφωμένο έτσι ώστε να αποκαλύπτει διαφόρους βραχώδεις σχηματισμούς, οι οποίοι είναι αποτέλεσμα της εξάτμισης των ηφαιστειακών μαγμάτων, όπως οι: 'Ριλίτε' (Το Παραπέντε), 'Ρεντένιτε κάμανι' (Τα κτοπιημένες πέτρες).

Ακολουθεί η 'Αρχαία οξεία', η οποία είναι ένα από τα αξιοθέατα της διαδρομής. Η επιβλητική διάμετρος του δέντρου φτάνει τα 4,20 μέτρα. Βρίσκεται κοντά στον ποταμό και είναι μια καλή αφορμή για τον περαστικό να αποκτήσει μια διαφορετική επαφή με την βλάστηση της περιοχής. Η μαγεία της οροσειράς της Ροδόπης και η περίπτυξη της από τους πρόποδες του Σμόλιεν αποκαλύπτουν στους αναβατές πανοραμικές πλατειούλες με θεά το Σμόλιεν, την πανίδα της περιοχής (αγριοκάτσικα)

και τους καταρράκτες. Το μονοπάτι περνάει δίπλα από το σημείο του δρυμού που φυτρώνει το Λείριο της Ροδόπης (*Lilium thodorium*). Ακολουθεί μια σειρά από μικρούς αλλά ελκυστικούς καταρράκτες – 'Ρόπκατα', 'Καζάνιτε', 'Σαρτσέτο', 'Κασκάνιτε'. Τελικά υπάρχει ο καταρράκτης 'Ορφέας' ο οποίος είναι ένα από τους μεγαλύτερους καταρράκτες του φαραγγιού. Το ύψος του φτάνει τα 60 μέτρα. Η οικολογική διαδρομή 'Το φαράγγι των καταρρακτών' επισκέπτονται κάθε χρόνο πάνω από 5000 τουρίστες.

Οι βραχώδη σχηματισμοί Ιονάκα, Νεβιάστατα, Σοκόλιτσα, Ο βράχος του Ορφέα, Ο Μέγας Τοίχος με τις θαυμαστές μορφές δημιουργήθηκαν, από το κάθετο και οριζόντιο ράγισμα των ηφαιστειακών μαγμάτων της κοιλάδας του ποταμού Τσέρνα.

Ο Δρυμός 'Αμζόρο' δημιουργήθηκε με σκοπό την αποκατάσταση και προστασία των απειλούμενου φυτικού είδους (*Licopodium Inundatum*). Βρίσκεται στην περιοχή του Πέτροβο σε λοφίσκο με υψόμετρο 1050 μέτρα, κοντά στον ασφαλτοστρωμένο δρόμο Σμόλιεν – Πεστέρα. Κοντά από αυτόν διέρχεται καλωδιακή γραμμή υψηλής τάσης και χωματοδρόμος

Χωριό Ντούνεβο

Βρίσκεται 2 χμλ από την πόλη του Σμόλιεν, στα 1087 μ υψόμετρο. Απαριθμεί 137 κατοίκους

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Προφήτη Ηλία' (1859)

Χωριό Σμιλιάν

Είναι ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της κοινότητας του Σμόλιεν. Βρίσκεται 15 χλμ νοτιανατολικά της πόλης του Σμόλιεν. Το χωριό βρίσκεται στο πιο ψηλό σημείο του ποταμού Άρδα, - 1111 μέτρα υψόμετρο. Το παλιό όνομα του χωριού ήταν Σμόλιεν. Σύμφωνα με την παράδοση μέχρι τον 17ο αιώνα ήταν μητροπολιτικό και διοικητικό κέντρο της κεντρικής Ροδόπης. Ο τελευταίος μητροπολίτης του Σμόλιεν ο άγιος Βησσαρίων του Σμόλιεν πέθανε μαρτυρικά για την χριστιανική πίστη το 1670 στα χέρια των τούρκων.

Είναι ξακουστό για την καλλιέργεια ενός είδος φασολιού.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Πύργος του ρολογιού* (1814)
 - *Το Μνημείο του Αγίου Βησσαρίων του Σμόλιεν* - βρίσκεται μπροστά από τον πύργο του ρολογιού.

- *Μουσειακή συλλογή από φασόλια του Σμόλιεν και τερλικιών*. Το χωριό είναι ξακουστό για την καλλιέργεια ενός είδος φασολιού. Στο μουσείο αναπαριστούν και παραδίδουν μαθήματα ραψίματος και πλεξίματος τερλικιών.

Τηλέφωνα επικοινωνίας: 03026/2327
 Ανοιχτά από τις 10:00- 12:00 / 14:00- 17:30

Σάββατα, Κυριακές και καθημερινές μετά τις 17:30 κατόπιν συνεννόησης.

- *Το παρεκκλήσι του 'Αρχάγγελου Μιχαήλ'* - Βρίσκετε στην εκβολή του ποταμού Σεραφίμοβ στο ποταμό Άρδα. Κτίστηκε το 2004. Με μεσαιωνικό στύλ με στέγη

τοιχοποιία και σειρές με κόκκινα τούβλα. Στα βράχια φαίνονται εικονίσματα των ιερέων από τον 4ο και 5ο αιώνα. Στην κορυφή του ανυψώνεται σταυρός 7 μέτρων. Το συγκρότημα παρέχει παράλια για κολύμβηση και δυνατότητα για ψάρεμα.

Ατραξιόν:

- *Εστιατόριο 'Σμολένα'* - διαθέτει και μικρό ζωολογικό κήπο.

- *Κέντρο ψαρέματος* - Τεχνητή λίμνη με δυνατότητες ψαρέματος και μπάμπεκκιου.

Χωριό Μουτσιλόβτσι

Βρίσκεται 13 χμλ βόρεια της πόλης του Σμόλιεν και 14 χμλ ανατολικά του Παμπόροβου. Βλέπει νότια και βρίσκεται σε υψόμετρο 1150μ. Απαριθμεί περίπου 1400 κατοίκους. Οικοδομημένο αμφιθεατρικά περιβάλλεται από γραφικές τοποθεσίες, δεμένες με τα ήθη και έθιμα του τόπου.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός των 'Κωνσταντίνου και Ελένης'* (1836). Το καμπαναριό ο νάρθηκας και η αυλή της εκκλησίας (αρχές του 20ου αιώνα) χτίστηκαν από τον Χατζή Νεντίαλκο Κάνεβ (Ιταλική Σχολή Λιθοτομίας).

- *Το Παρεκκλήσι της 'Αγίας Κυριακής'* - Χατζή Νεντίαλκο Κάνεβ (Ιταλική Σχολή Λιθοτομίας).

- *Οι Βρύσες* - (Ιταλική Σχολή Λιθοτομίας).

- *Η οικία του Ραντίτσος* (Ραντιτσόσκατα κούστα)- Μνημείο παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

- *Το Παρεκκλήσι της 'Γέννησης της Θεοτόκου'*- Βρίσκεται μέσα στο χωριό. Ουκ ολίγες φορές η Παναγία εμφανίστηκε νωρίς το πρωί σε κορίτσια που έτυχε να περνούσαν κοντά από το παρεκκλήσι.

- *Το Αγιάσμα- ζωογόνος πηγή και το παρεκκλήσι του 'Προφήτη Ηλία'*. Το αγιάσμα ασπάζονται χριστιανοί και μουσουλμάνοι. Ξακουστές είναι οι θεραπευτικές του ιδιότητες και η θαυματουργική του δύναμη. Η πηγή του αγιάσματος και το παρεκκλήσι του, βρίσκονται σε φυσικό πάρκο.

- *Ιστορικό μουσείο Εκθεμάτων ζωγραφικής*- Φυλάσσονται πάνω από 3000 μουσειακά εκθέματα. Η έκθεση είναι χωρισμένη σε τρεις θεματικές ενότητες: α) Αρχαιολογία, β) Αναγέννηση και γ) Εθνογραφία, οι οποίες παρουσιάζουν την ιστορία και τον παραδοσιακό τρόπο ζωής του χωριού. Η μικρή έκθεση έργων ζωγραφικής παρουσιάζει δημιουργίες της κλασικής βουλγάρικης ζωγραφικής.

Φυσικά αξιοθέατα :

- *Η πέτρα του Ντούπτσοβ (Ντούπτσοβα κάμακ)*-Βραχώδης καρστικό φαινόμενο με σχήμα τεράστιου κεφαλιού με τρύπες από μπροστά.

- *Στην περιοχή του Μομτσίλοβτσι* ανακαλύφθηκαν πληθώρα απολιθωμάτων.

Χωριό Σιρόκα Λούκα

Το χωριό Σιρόκα Λούκα βρίσκεται 23 χλμ βορειοδυτικά του χωριού Σμόλιεν, 11 χλμ από το Παμποροβο και 22 χλμ από το Ντέβιν. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1206 μ.

Απ αριθμεί 600 κατοίκους. Ξακουστό ως αρχιτεκτονικός δρυμός καθώς και για την σχολή παραδοσιακών χορών.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

Το χωριό διαφυλάσσει 80 μνημεία της παραδοσιακής αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής της Ροδόπης.

- *Ο Ναός 'Κοίμησης της Θεοτόκου'*(1834).

- *Το κονάκι του Ζγκουρόβ (Ζγκουρόβσκιαν κονιάκ)* (1853)- Μνημείο εθνικής σημασίας όπου στεγάζεται και το τοπικό μουσείο, στο οποίο διαφυλάσσονται αντικείμενα δεμένα με το παρελθόν και τον παραδοσιακό τρόπο ζωής του χωριού Σιρόκα Λούκα. Σημαντικά εκθέματα αποτελούν τα αντικείμενα τελετών όπως οι φαρδιοπρόσωπες μάσκες καρναβαλιών.

- *Αρχιτεκτονικής αξίας μνημεία αποτελούν, Η οικία του Βλάντιτσκο* (Βλαντίτσκο κούστα)(1892) και η οικία του Γκριγκόροβ (Γκριγκόροβα κούστα)(1872).

- Οι Ρωμαϊκού τύπου γέφυρες, οι οποίες συνδέουν τις δύο πλευρές του χωριού.

- *Το Μνημείο του Λοχαγού Πέτκο Βοϊβοντα* - Εθνικός ήρωας, υπερασπιστής της Ροδόπης στο καιρό του Ρωσικοτουρκικού πολέμου 1877-1878.

- *Το Μνημείο του Έξαρχου Στέφαν* - Ο Έξαρχος Στέφαν γεννήθηκε στο χωριό Σιρόκα Λούκα. Έγινε επικεφαλής της βουλγάρικης εκκλησίας το 1945. Η καθολική εξουσία τον έστειλε στην εξορία το 1948. Ο Έξαρχος Στέφαν ήταν αξιόλογο προσωπικότητα για την βουλγάρικη κοινωνία. Συμμετείχε στην διάσωση των εβραίων

της Βουλγαρίας στον καιρό του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου.

Φυσικά Αξιοθέατα:

- *Το σπήλαιο 'Λεντίτσα'*: βρίσκεται κοντά στο χωριό Σιρόκα Λούκα στην κοιλάδα του ποταμού Γκόρσκι. Έχει μήκος πάνω από 1400 μέτρων και είναι η 5η σε βάθος σπηλιά στην Βουλγαρία. Κατά την διάρκεια των αιώνων έχουν δημιουργηθεί εντυπωσιακοί σχηματισμοί. Η σπηλιά είναι δύσβατη και είναι απαραίτητη η χρήση οδηγού καθώς και κατάλληλου εξοπλισμού. Στην σπηλιά παρατηρείται το εντυπωσιακό φυσικό φαινόμενο όπου κατά την καλοκαιρινή περίοδο λόγω της κυκλοφορίας του αέρα σε μια από της αίθουσες της σπηλιάς δημιουργούνται μεγάλοι σταλακτίτες από πάγο.

Χωριό Στοϊκίτε

Βρίσκεται πολύ κοντά στο θέρετρο του Παμπόροβου.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός των 'Αγίων Πέτρου και Παύλου' (1871)

Χωριό Κούκουβιτσα

Φυσικά Αξιοθέατα:

- Το κεφάλι (Γκλαβάτα) – Βραχώδης σχηματισμός με μορφή ανθρώπινου κεφαλιού σε προφίλ. Έχει ύψος 7 μέτρα και πλάτος 5 μέτρα.

Χωριό Γκελά

Απέχει 6 χλμ από το χωριό Σιρόκα Λούκα, κοντά στην πιο ψηλή κορυφή της

Ροδόπης 'Γκολιάμ Περελίκ' (2191 μέτρα).

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός της 'Κοίμησης της Θεοτόκου'* (1912).

- *Ο Ιερός Ναός της 'Αγίας Τριάδος'* (1910)-χαρακτηριστικό δείγμα σχετικό με την Βασιλική αρχιτεκτονική.

- *Τα Απομεινάρια Θρακικού Κάστρου* (5ος – 1ος αιώνας π.χ.). – Δύσκολη πρόσβαση. Χρήζει πλήρους έρευνας και ανάδειξης.

- *Η Βυζαντινή Βασιλική* (6ου αιώνα) - Χρήζει συντήρησης και ανάδειξης .

- *Η Βραχώδη ζωγραφιά στην κορυφή του Τούρλατα*- Απεικονίζει έναν άνδρα σε φυσικό ανάστημα γυρισμένο προς τον νότο και δυο ζώα να τρέχουν δίπλα του. Η ζωγραφιά βρίσκεται στο τέλος του αρχαίου δρόμου Λομούτ, που οδηγούσε στο Αγιαίο πέλαγος .

- *Ο βράχος με το λουλούδι του Ορφέα*. Η παράδοση λέει ότι στο μέρος αυτό οι Μαινάδες τον διαμέλισαν κατά τη φρενιτίδα των Βακχικών τους οργίων και το πέταξαν μέσα στο ποτάμι. Από το αίμα του φύτρωσε το λουλούδι που ονομάζεται Χαμπερλαία (*Haberlea rhodopensis*).

Χωριό Μπιλιάνσκα

Φυσικά Αξιοθέατα:

- *Μια από τις πηγές του ποταμού Άρδα*– στα 100 μέτρα από το χωριό.

Χωριό Σολιστά

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός της 'Αγίας Κοριακής* (1892)

Χωριό Μπουρμπόβο

Το χωριό βρίσκεται 8χλμ από το χωριό Σιρόκα Λούκα και 22 χλμ από το Ντέβιν. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1200 μέτρων. Απαριθμεί 9 κατοίκους.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Γεωργίου' (1872) με μοναδικές στενογραφίες.
- 24 αρχιτεκτονικά μνημεία.
- Αρχαία γέφυρα

Φυσικά Αξιοθέατα:

- Πέτρινη Φιγούρα 'Μόματα'

Χωριό Σλαβέινο

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Προφήτη Ηλία' (1836)
- Το Καμπαναριό του ναού (Ιταλική Σχολή Λιθοτομίας)
- Σπίτι μουσείου του 'Προφήτη Κωνσταντίν Τσίλοβ'- αφιερωμένο στον διάσημο βούλγαρο γιατρό. Στο μουσείο εκθέτονται προσωπικά του αντικείμενα, ιατρικά εργαλεία, η βιβλιοθήκη του καθώς και οι δημοσιεύσεις του.

Χωριό Πέτκοβο

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου' (1836).
- 4 αρχαίες πέτρινες γέφυρες

Χωριό Γκουντεβίτσα

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Προφήτη Ηλία' με άγιασμα (1882). Το καμπαναριό του ναού είναι δωρεά από την Ελλάδα.

Χωριό Πίσανιτσα

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός της 'Θεοτόκου' (1885)

Χωριό Λεβότσεβο

Βρίσκεται 6 χλμ βόρεια της πόλης του Σμολιεν και 7 χλμ από το Παμπόροβο.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Προφήτη Ηλία' (1836).
- 29 αρχιτεκτονικά μνημεία.

Χωριό Μογκίλιτσα

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Το κονάκι του Αγκούσεβ* (Αγκουσέβιατ κονιάκ)(1825-1842) – Μοναδικό αναγεννησιακό φεουδαρχικό – αριστοκρατικό σύμπλεγμα. Το μεγαλύτερο κονάκι που σώζεται έως σήμερα στα Βαλκάνια. Το κονάκι είναι ένα από τα μερικά αριστουργήματα της βουλγαρικής αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής.

- *Κάστρο 'Καλέτο'*- Προσβάσιμο από δύσβατο μονοπάτι. Χρήζει πλήρους μελέτης για την συντήρηση και ανάδειξη του.

Φυσικά Αξιοθέατα:

- **Σπηλαίο 'Ουχλοβίτσα'**- Σε αυτό βρίσκονται μοναδικοί σχηματισμοί και 2 καρστικές λίμνες. Στην μια χύνεται ο καταρράκτης Μπριλιάντεν. Το σπηλαίο είναι φωτισμένο και κατάλληλα διαμορφωμένο για τους επισκέπτες.

Χωριό Άρδα

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Νικολάου' (1874.)

Ατραξιόν:

- Ο Βοτανολογικός Κήπος
- Η δεντροστοιχία (Αλέα) του Τάρζαν

Χωριό Μπούκατα

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- Το κονάκι του Χατζί (Χατζίσκι κονιάκ) –αρχιτεκτονικό μνημείο.

Χωριό Κόσνιτσα

Το χωριό διασχίζει ο ποταμός Άρδας. Γύρο από το χωριό υπάρχουν 9 σπηλαία. Μερικά από αυτά είναι προσβάσιμα μόνο με οδηγό και κατάλληλο εξοπλισμό.

Φυσικά Αξιοθέατα:

Το σπήλαιο 'Καλέτο'- Μέσα στο χωριό σε δασώδες ύψωμα με μορφή πέτρινης αψίδας βρίσκεται το άμεσα προσβάσιμο ομώνυμο σπηλαίο. Στον θόλο του υπάρχουν πρώιμα μεσαιωνικά χαλάσματα αμυντικού χαρακτήρα τα οποία φύλασσαν τον παλαιό δρόμο, οποίος συνδέει την Θράκη με το Αιγαίο πέλαγος. Στο σπηλαίο οι τουρίστες μπορούν να κάνουν bugging jumping – 'Αλπική Κούνια'. Με ειδικό εξοπλισμό ο αναβάτης εκτοξεύεται σε ύψος 40 μέτρων

από την πέτρινη αψίδα και μπροστά του εμφανίζεται η υπέροχη θέα της κοιλάδας του ποταμού Άρδα.

Η περιοχή των δυο Σηπλαιών 'Γκολουμπόβιτσα'- Βρίσκεται στα περίχωρα του χωριού Κόσνιτσα. Η περιοχή παρουσιάζει ενδιαφέρον για οποιόν ψάχνει έντονες συγκινήσεις. Τα σπήλαια είναι δύσβατα, και προσβάσιμα μόνο με κατάλληλο εξοπλισμό. Στα σπήλαια δοκιμάζεται η επιδεξιότητα του επισκέπτη στην κατάβαση με σχοινί και στην αναρρίχηση, δραστηριότητες οι οποίες πρέπει να γίνονται μόνο με την επίβλεψη καθοδηγητή. Στο σπηλαίο με το νερό υπάρχουν εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν με βάρκα τα οποία αποκαλύπτουν ανυποψίαστα μυστικά καλά φυλαγμένα κατά την διάρκεια των αιώνων. Στην έξοδο υπάρχει μια ακόμη πρόκληση Το Αλπικό Τρόλεϊ. Με αυτό κανείς μπορεί να διασχίσει τις πλάγιες του ποταμού Έσενα, χρησιμοποιώντας συρματόσχοινο μήκος 40 μέτρων σε ύψος 20 μέτρα από την επιφάνεια του ποταμού. Η διαδρομή είναι ανοικτή από τον μήνα Ιούνιο μέχρι και τον Σεπτέμβριο. Κρατήσεις μπορούν να γίνουν στο τουριστικό πληροφοριακό κέντρο της κοινότητας του Σμόλιεν.

Χωριό Νανταρτσί

Φυσικά Αξιοθέατα:

- Το σπηλαίο του Νανταρτσί – είναι προσβάσιμο μόνο με οδηγό και κατάλληλο εξοπλισμό. Δεν είναι φωτισμένο. Στην αρχαιότητα χρησιμοποιήθηκε ως σχολείο. Βρέθηκαν μέσα στο σπήλαιο κεραμικά της περιοχής της Θράκης. Το σπηλαίο είναι στεγνό μονώροφο με όμορφες δημιουργίες.

Χωριό Τσόκμανοβο

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός του 'Προφήτη Ηλία'* (1834)

- *Ο Ιερός Ναός του 'Αρχαγγέλου'* (1935)

Χωριό Σοκόλοβτσι

Βρίσκεται 10 χμλ από την πόλη του Σμόλιεν.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός του 'Πέτρου και Παύλου'* (1836)

- *27 αρχιτεκτονικά μνημεία*

- Στην κορυφή του Σακάρκα βρίσκεται το παρεκκλήσι του 'Αγίου Νικολάου' στο μέρος όπου ήταν κτισμένο το μεσαιωνικό μοναστήρι του 'Αγίου Νικολάου', το οποίο κάηκε από τους τούρκους μαζί με τους μοναχούς που βρίσκονταν εντός του μοναστηριού. Στην κορυφή του έγιναν πολλά θαύματα όπως η εμφάνιση του Αγίου Νικολάου, η εμφάνιση και η εξαφάνιση του χρυσού νομισματος θαύματα για τα οποία οι μάρτυρες ζουν έως σήμερα.

- *Εθνικό αστρονομικό παρατηρητήριο 'Ρόζεν'*- ένα από τα πέντε πιο μεγάλα παρατηρητήρια. Διαθέτει 4 τηλεσκοπία, το πιο μεγάλο από αυτά διαθέτει κάτοπτρο τηλεσκοπίου δυο μέτρων.

Φυσικά Αξιοθέατα:

- *Δρυμός 'Μομτσίλοβски Ντόλ'*- δημιουργήθηκε με σκοπό την διαφύλαξη του πρώτου μεσαιωνικού δασούς από μαυρόπευκο (*Pinus nigra*). Στον δρυμό έχει χαραχθεί μία διαδρομή για τους τουρίστες η οποία αποτελείται από επάλληλες

κυκλικές διαδρομές.

- *Περιοχή Υπό προστασία 'Ρόζεν'*

Χωριό Μπόστινα

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός των 'Πέτρου και Παύλου'* (1871)

- *Αρναουτσκοτά κιομπριά- γέφυρα* - αρχαία γέφυρα μεταξύ του χωριού Μπόστινα και του χωριού Σοκόλοβτσι που περνά μέσα από την περιοχή Χούπτσα

Χωριό Πόντβις

Απαριθμεί 136 κατοίκους.

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Το Κάστρο Πόντβις (6ος- 4ος αιώνας)* - Το κύριο κάστρο της κεντρικής Ροδόπης στον 14ο αιώνα. Το κάστρο βρίσκεται σε στάδιο εξέτασης και ανάδειξης.

Χωριό Πολκόβνικ Σεραφίμοβο

Ιστορικά και Πολιτιστικά Αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός 'Τα εισόδια της Θεοτόκου'* (1836)

- *Μνημείο* - οστεοφυλάκιο αφιερωμένο στους χαμένους βούλγαρους και αυτούς που συμμετείχαν στην μάχη που έγινε στα περίχωρα του χωριού, την περίοδο των Βαλκανικών πολέμων, με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Σεραφίμοβ.

Φυσικά Αξιοθέατα:

- Ζωγραφισμένη κοίτη της ρεματιάς του Σεραφίμοβ με τα μοναδικά πέτρινα καζάνια- λαξεύτηκαν από το νερό με την πάροδο του χρόνου.

Ο Δήμος Ζλατογράντ

Η πόλη του Ζλατογράντ

Η πόλη του Ζλατογράντ βρίσκεται στο νότιο τμήμα της ανατολικής Ροδόπης. Απέχει, 50 χλμ από το κέντρο του νόμου το Σομολιεν και 300 χλμ από την πρωτεύουσα Σόφια. Το Ζλατογκραντ είναι μία περιοχή με πλούσιο πολιτισμό και με ιστορία πολλών χρόνων. Βρίσκεται στην ανατολική Ροδόπη στις εκβολές του ποταμού Βουρμπιτσα, παραπόταμου του ποταμού Άρδα.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Ο Ιερός Ναός της 'Κοίμησης της Θεοτόκου'** - 1834. Είναι μια από τις πιο παλιές εκκλησίες της κεντρικής Ροδόπης. Η εκκλησία είναι φτιαγμένη με μοναδικό τρόπο καθώς, καθώς περίπου μισό μέτρο των τοίχων αυτής είναι σκαμμένα μέσα στο έδαφος. Μέσα στο συγκρότημα της εκκλησίας βρίσκεται και μοναστηριακό σχολείο(Κιλίνινοτ Ουτσίλιστε)

- **Η εκκλησία του 'Αγίου Γεωργίου'** 1871. Ο ναός αποτελεί συγκρότημα μαζί με το Πρώτο λαϊκό (δημοτικό) σχολείο στην κεντρική Ροδόπη(1852). Εικάζεται ότι το μεγάλο καμπαναριό, το οποία βρίσκεται στην πίσω όψη της εκκλησίας κτίστηκε στις αρχές του 20 αιώνα. Στην εκκλησία υπάρχουν εικόνες από του Αγίου Όρους, από το Τριάβνα και από το Σαμοκοβ.

- **Το παρεκκλήσι του 'Αγίου Αθανασίου'** - είναι κτισμένο σε τοποθεσία απ' όπου φαίνεται σχεδόν ολόκληρη η πόλη του Ζλατογκραντ. Στην ίδια κορυφή

ανακαλύφθηκαν αρχαιολογικά - ιστορικά ευρήματα αποτελούμενα από τετράδραγμα, στα οποία απεικονίζονται παραστάσεις των ολυμπιακών αγώνων, από τις αρχές του εικοστού αιώνα. Πιθανότατα στο μέρος αυτό να υπήρχε αρχαίο κάστρο.

- **Το παρεκκλήσι της 'Αγίας Κυριακής'** (1916) είναι χτισμένο πάνω σε μεσαιωνικά ερείπια. Υπάρχουν κελία για τους μοναχούς .

- **Το παρεκκλήσι των Αγίων 'Κωνσταντίνου και Ελένης'**- οποίο βρίσκεται στα 4 χλμ από το Ζλατογκραντ και 1,5 χλμ από τα Ελληνικά σύνορα.

- **Εθνογραφικό συγκρότημα της περιοχής.** Σε αυτό διασώζονται παραπάνω από εκατό μνημεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της Ροδόπης, τα οποία θεωρούνται μοναδικά, καθώς εμπεριέχουν στοιχεία, που χαρακτηρίζουν και απαντώνται μόνο στο Ζλατογκραντ. Τα στίπια του Ζλατογκραντ είναι χτισμένα από πέτρα, πλιθιά και ξύλο και συχνά είναι τριώροφα. Τα πλιθίνα μέρη είναι ασβεστομένα με άσπρο ασβεστη από όπου πηγάζει ένα από τα ονόματα της πόλης στον μεσαίωνα -Μπελοβιντοβο. Στο συγκρότημα μπορεί κανείς να δει τα ιστορικά- εθνογραφικά μουσειακά εκθέματα, τα παραδοσιακά εργαστήρια τέχνης όπως: ραφείο, εργαστήριο ξυλογλυπτικής, μαχαιριών, κοσμημάτων, γκάντας, σελλών, κεραμικών, μπακιριών, υφασμάτων, αργαλειών, νερόμυλων. Τα οικοδομήματα του συγκροτήματος ξεχωρίζουν από τις άσπρες καμινάδες και τους

άσπρους τοίχους γύρω από τις αυλές τους, τους ακάλυπτους πάγκους και τις πλατιές δρύινες πόρτες. Υιοθετούν αρχιτεκτονικά στοιχεία και από την τεχνοτροπία που απαντιέται στην Ξάνθη και την Φιλιππούπολη. Στις αυλές των περισσότερων σπιτιών υπάρχουν πιγγάδια περιφραγμένα, με δρύινα καλάθια, μύλους και υπόστεγο με κεραμιδιά και μόνες υδρορροές

Ανοιχτά κάθε μέρα από τις 9:00 μέχρι τις 17:30

Τηλ. Επικοινωνίας: 03071/4166, 2588, 03071/2517

Δ/ση: οδός 'Ευγενια Πατσιόλοβα, 4980, Ζλατογκραντ

ιστοσελίδα: www.eac-bg.com

e-mail: eac@eac-bg.com

- Μορφωτικό κέντρο της κεντρικής Ροδόπης – Μουσειακή Συλλογή. Βρίσκεται στο κτίριο του σχολείου 'Βζάιμντο ουτσιλιστε' (Το πρώτο λαϊκό σχολείο της κεντρικής Ροδόπης-1852), το οποίο είναι κτισμένο μέσα στην αυλή της Εκκλησία του Μάρτυρα Αγίου Γεωργίου του Νικηφόρου. Είναι μια μουσική συλλογή, αφιερωμένη στο μορφωτικό έργο της κεντρικής Ροδόπης. Σε αυτήν μπορεί κανείς να περιπλανηθεί στην αίθουσα, τα βιβλία, στο γραφείο του εκπαιδευτή, και να βυθιστεί στον εκπαιδευτικό αέρα και στην ατμόσφαιρα της αναγεννήσεις.

Ανοιχτά κάθε μέρα

Τηλ. Επικοινωνίας : 03071/4166, 2588, 03071/2517

Δ/ση: οδός 'Ευγενια Πατσιόλοβα 2, 4980, Ζλατογκραντ

ιστοσελίδα: www.eac-bg.com

e-mail: eac@eac-bg.com

- Μουσείο των Επικοινωνιών – βρίσκεται στο εθνογραφικό συγκρότημα

Ανοιχτά κάθε μέρα από τις 9:00 μεχρι τις 17:00

Για γκρουπ: οργανωμένο, μετάφραση

Τηλ. Επικοινωνίας: 03071/24 86

- Αρχαία πέτρινη γέφυρα

Ατραξιόν :

- Το φράγμα του Ζλατογκράντ (Ιαζοβιτ Ζλατογκράντ)

Χωριό Σταρτσεβο

Απέχει 50 χλμ από την πόλη του Σμολιεν και βρίσκεται περίπου στα 9 χλμ βορειοδυτικά του Ζλατογκράντ.

Ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Το θρακικό ιερό στην τοποθεσία **'Μπέλιτε κάμανι'**- (Άσπρες πέτρες)- βρίσκεται 12 χλμ βόρεια του Ζλατογκράντ, κοντά στο χωριό Σταρτσεβο. Οι αρχαιολογικές έρευνες στην κορυφή δείχνουν ότι μέσα στις βαθιές ρωγμές των βράχων οι θράκες, άφησαν νομίσματα κεραμικά σκεύη, σιτάρι, κεχρί και μετά έκλειναν (σφάλιζαν) τις ρωγμές με πηλό. Τα νομίσματα που έχουν βρεθεί χρονολογούνται από 160 π.χ. – 40 μ.Χ. αιώνα

- Ο Ναός του 'Αγίου Αθανασίου'

Ο Δήμος Τσεπελάρε

Η πόλη του Τσεπελάρε

Η πόλη Τσεπελάρε (6.067 κατοίκους, βρίσκεται σε υψόμετρο 1.100 μέτρα.) είναι κτισμένη στις δυο όχθες του ποταμού Τσεπελαρσκα. Απέχει 222 χλμ από την Σόφια, 72 χλμ από την Φιλιππούπολη, 53 χλμ από το Ασένοβραντ, 30 χλμ από το Σμόλιεν και 10 χλμ από το Παμπόροβο. Στην Τσεπελάρε βρίσκεται το μοναδικό εργοστάσιο παρασκευής πέδιλων σκι και σνουμπορντ. Είναι χτισμένη στο πιο ψηλό υψόμετρο της Βουλγαρίας. Είναι φημισμένη πιο πολύ ως χειμερινό θέρετρο.

Η πόλη είναι ξακουστή και ως γενέτειρα της Εκατερίνα Ντάφοβσκα χρυσής ολυμπιονίκης του διαθλου των χειμερινών ολυμπιακών αγώνων που διοργανώθηκαν στο Ναγκάνο το 1998. Οι συνθήκες είναι ευνοϊκές για εγκλιματισμό και προετοιμασία των αθλητών, εθνικών και παγκόσμιων ομάδων. Η πόλη παρέχει τις δυνατότητες για την προετοιμασία των αθλητών καθώς σε αυτή μπορεί κανείς να βρει τις ιδανικές συνθήκες που απαιτούνται καθώς και όλων τον απαραίτητο εξοπλισμό. Οι υπάρχουσες πιστές του σκι είναι τρεις και έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- **Πιστά για αλπικά αγωνίσματα** μήκους 3.250 μέτρα, πλάτος 50 με το πιο ψηλό σημείο στα 1.280 μέτρα.

- **Πιστά για τουρίστες** μήκους 5.150 μέτρων, πλάτος 25 με το πιο ψηλό σημείο στα 1.830μ και το πιο χαμηλό στα 1.144,29 μέτρα.

- **Πιστά για cross country σκι** (αγώνες ανώμαλου δρόμου) μήκους 3.000 μέτρων σε υψόμετρο 1.860 μέτρων.

Οι πιστές έχουν συνολικό μήκος 11.400 μέτρα και συνολική επιφάνεια 912.799τ.μ.και εξυπηρετούνται από εναέριους αναβατήρες -λίφτ δυο θέσεων σε μήκος 2.471 μέτρων, σε μία διαδρομή διάρκειας 17 λεπτών και χωρητικότητας 700 τουρίστες την ώρα. Εκτός από τα λιφτ υπάρχουν και συρόμενοι αναβατήρες. Κοντά στην πόλη υπάρχει και χάραξη για διάθλο (χιονοδρομία και σκοποβολή) μήκους 5 χμ

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- **Ο Ιερός Ναός του 'Αθανασίου του Μεγάλου'**(1834).

- **Ο Ιερός Ναός της 'Κοίμησης της Θεοτόκου** (1866).

- **Η οικία του Ουζούν** (Ουζούνσκα-τα κούστα) – αρχιτεκτονικό μνημείο.

- **Η οικία του Στοϊου Σισκοβ** – ιστορικό μνημείο.

- **Μουσείο των σπηλαίων**– διαφυλάσσει ένα από τα πιο σπάνια σπηλαιώδες εκθέματα στην Ευρώπη. Παρουσιάζει σπηλαιώδη σχηματισμούς, εκθέματα από τον ζωολογικό κόσμο των σπηλαίων και αντικείμενα αρχαίων κατοίκων των σπηλαίων.

- Τηλέφωνο επικοινωνίας (03051) 20 41.**

- **Μουσείο του σκι**– Στον χώρο φυλάσσονται κύπελλα, μετάλλια και αλλά αθλητικά εξαρτήματα αθλητών του σκι από το Τσεπελάρε, από την ίδρυση του αθλητικού συλλόγου 'Ροζεν' ο οποίος έχει 100 χρόνια ιστορία. Στο μουσείο δι-

αφυλάσσονται και διάφορα μοντέλα σκι, που παράχθηκαν από το εργοστάσιο 'Παμποροβο σκι' της Τσεπελαρε. Το μουσείο στεγάζεται στο κτίριο του μορφωτικού συλλόγου 'Ροντοπσκα Ισκρα'

Θέρετρο Παμπόροβο

Το Παμποροβο – ένα από το πιο οργανωμένα θέρετρα για σκι της Βουλγαρίας, βρίσκεται στην καρδιά της Ροδόπης, καθώς απέχει 260 χλμ από την πρωτεύουσα Σόφια, 85 χλμ από την Φιλιπούπολη και 15 χλμ από το Σμόλιεν. Τοποθετημένο ανάμεσα σε δασός από κωνοφόρα δέντρα, το Παμποροβο είναι ένα από τα πιο ηλιόλουστα ορεινά θέρετρα της Βουλγαρίας –έχει ηλιοφάνεια πάνω από 240 μέρες τον χρόνο. Το κλίμα είναι μαλακό επηρεαζόμενο από το μεσογειακό κλίμα. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 8,5 °C, το πάχος του χιονιού φτάνει τα 140-150 εκατοστά. Το θέρετρο βρίσκεται σε υψόμετρο 1.650 μέτρων, η πιο ψηλή κορυφή του είναι η Ζνεζάνκα – 1926 μέτρα. Το Παμποροβο δεν φημίζεται ούτε για τις απότομες αλλαγές του καιρού, ούτε για χιονοστιβάδες, έτσι η ηρεμία και η ασφάλεια κατά την περίοδο των διακοπών είναι εγγυημένες. Οι σχολές του σκι που λειτουργούν στο Παμποροβο είναι από τις καλύτερες της Ευρώπης. Οι πιστές του σκι στο Παμπόροβο έχουν διαφορετικά επίπεδα δυσκολίας, όμως σε αυτό μπορεί ο επισκέπτης να βρει τις πλέον κατάλληλες πιστές της Βουλγαρίας για αρχάριους. Το Παμπόροβο διαθέτει τον απαραίτητο εξοπλισμό και μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα μοντέρνο θέρετρο για σκι. Τα

πολύριθμα ξενοδοχεία και κέντρα διασκέδασης παρέχουν και κάθε είδους διασκέδαση.

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός της 'Κοίμησης της Θεοτόκου'(1999)

Χωριό Προγλεντ

Βρίσκεται ακριβώς δίπλα στο θέρετρο του Παμποροβο.

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Αγίου Παντελεήμονα'(1921)

Χωριό Ορεχοβο

Το χωριό Ορεχοβο βρίσκεται 25 χλμ νοτιοδυτικά της πόλης Τσεπελαρε. Τοποθετημένο στην κοιλάδα του ποταμού Ορεσιτσα. Το χωριό έχει θαυμάσιο εύκρατο κλίμα καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου, με πολύ μικρές αυξομειώσεις της θερμοκρασίας, με πλούσιο ιονισμένο αέρα και ποικιλόμορφα ορεινά τοπία με θαυμάσια σπηλαία πλούσια σε καρστικούς σχηματισμούς, και γραφικούς γκρεμούς. Στην τοποθεσία υπάρχουν πληθώρα τουριστικών καταφυγίων και τουριστικές διαδρομές. Το χωριό είναι γνωστό για την ζακουστή κορυφή Περσενκ (2074 υψόμετρο), τουριστικό καταφύγιο 'Περσενκ' και Λοβέν ντομ. Τελευταία απέκτησε και τουριστικό κέντρο πληροφόρησης 'Το σωματείο Τουρισμού', το οποίο στεγάζεται στο δημαρχείο. *Τηλ επικοινωνίας +359 3053/3490.*

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός της 'Αγίας Κυρια-

κής' (1881).

- *Μουσειακή συλλογή στον μορφωτικό σύλλογο 'Ροντόψκο Μπουόντεστε'* – Διαφυλάσσει αρχαιολογικά ευρήματα και εθνογραφικά εκθέματα του χωριού.

- *Ρωμαϊκός δρόμος* – χαραγμένος πάνω στην παλαιά Θρακική χάραξη, διατηρεί ακέραιη μέχρι και σήμερα την πέτρινη επικάλυψη του.

Φυσικά Αξιοθέατα:

- *Σκακαλότο* – απέχει 20 λεπτά από το χωριό Ορεχοβο. Στην τοποθεσία υπάρχει καταρράκτης, όπου στις βραχώδεις σχισμές που υπάρχουν κάτω από αυτόν μπορεί ο επισκέπτης έως και τα μέσα καλοκαιριού να παρατηρήσει κρυστάλλους από πάγο.

- *Ντούπλεβο*- απέχει 15 λεπτά με τα ποδιά από το χωριό Ορεχοβο. Βραχώδη συγκρότημα με σπηλαίο, από το οποίο κάθε άνοιξη ξεχύνεται ένας όμορφος καταρράκτης. Στην κορυφή των βράχων σε στρογγυλές τρύπες πλέκουν τις φωλιές τους τα αγρία χελιδόνια

- *Κόστεν Κάμακ* -γιγαντιαίος σωμαγής βράχος, πίσω από τον οποίο υπάρχει εδώ και αιώνες δασός από κέδρους. Απέχει 4 χλμ νοτιοδυτικά 1:20 λεπτά από το Ορέχοβο. Στην υπό προστασία περιοχή μπορεί κανείς να δει αξιοθέατα όπως οι εντυπωσιακοί καταρράκτες και την βραχώδη σχισμή, η οποία παρομοιάζεται με τις Τσουντινε Μόστοβε (Θαυμαστά γεφύρια)

- *Κεντρικά Λιβάδια*- μέρος υπό προστασία. Δημιουργήθηκε με σκοπό την διαφύλαξη τους πευκοδάσους και των

γραφικών τοπίων.

- *Μαύρες τρύπες* (Βάκλιτε Ντούπκι) – απέχουν 7 χλμ από το χωριό. Βρίσκονται στην νότιο πλάγια και αποτελούνται από φυσικά διαβρωμένους βραχώδεις σχηματισμούς, που καλύπτονται με ασβέστιο. Κηρύχτηκαν φυσικά φαινόμενα.

Χωριό Χβοϊνα

Το χωριό Χβοϊνα είναι τοποθετημένο πάνω στον κεντρικό δρόμο Φιλιπούπολης – Σμόλιεν βρίσκεται 45 χλμ βόρεια του Σμόλιεν και 55 χλμ νότια της Φιλιπούπολης Το Χβοϊνα είναι άριστο σημείο εξόρμησης για πολλούς τουριστικούς προορισμούς, οι οποίοι οδηγούν νότια στην κορυφή Ρόζεν, στο Μομτσίλοβτσι, στο Σμόλιεν, στο Παμπόροβο, στο Σιρόκα Λούκα, στα Τσουντινε Μόστοβε και στο Τσεπελάρε.

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Ο Ιερός Ναός του 'Προφήτη Ηλία' (1857)

Χωριό Πάβελσκο

Το χωριό Παβέλσκο βρίσκεται 2 χλμ νοτιοανατολικά από το Χβοϊνα.

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- *Μουσειακές συλλογές στον μορφωτικό σύλλογο 'Αλέκο Κωνσταντίνοβ'* – διαφυλάσσεται ιστορικό και εθνογραφικό υλικό από την περιοχή του Παβέλσκο .

- *Ο Ιερός Ναός της 'Αναλήψεως του Κυρίου'* (1834).

Χωριό Μάλεβο

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- *Ο Ιερός Ναός της 'Αναλήψεως του Κυρίου'* (1860)

Χωριό Ζαμπούντο

Το Ζαμπούντο απέχει 13 χλμ από το Χβοΐνα και το Τσεπέλαρε. Βρίσκεται στις εμβολές του ποταμού Ζαμπούντο.

Ιστορικά και Πολιτιστικά αξιοθέατα:

- Εθνογραφική έκθεση στον μορφωτικό σύλλογο 'Χρηστο Μποτεβ'-πραγματοποιεί εκθέσεις για τα παραδοσιακές και οικιακές τέχνες και εργασίες.

Ανοικτά από τις: 8.30 – 12.00 & 13.30 – 17.00

Φυσικά Αξιοθέατα :

- *Θαυμαστές γέφυρες* (Τσουντνιτε Μόστοβε) – Απέχουν 4 χλμ από το Ζαμπούντο. Στο σημείο αυτό απαντώνται φυσικές βραχώδης αψίδες, που δημιουργήθηκαν πιθανότατα πριν από χιλιάδες χρόνια εξαιτίας κάποιου σεισμού, ο οποίος και κατέστρεψε το προϋπάρχον αρχαιότερο σπήλαιο. Τα νερά παρέσυραν τις πεσμένες πέτρες και δημιούργησαν η μια με την άλλη δυο σειρές με από όμορφες μαρμάρινες γέφυρες. Η πάνω γέφυρα είναι επιβλητική. Έχει πάχος περίπου 20 μέτρα και υψώνετε πάνω από γκρεμό με βάθους 43 μέτρων. Μπροστά από τον γκρεμό περνάει το μονοπάτι που οδηγεί από το χωριό Ορέχοβο για το χωριό Ζαμπούντο. Η δεύτερη γέφυρα βρίσκεται στα 200 μέτρα από την πρώτη. Αυτή παρομοιάζεται πιο πολύ με τούνελ

μήκους 60 μερών . Κοντά στην δεύτερη γέφυρα είναι η είσοδος για το 'Παγωμένο' σπηλαίο Λεντέντα Πεστερά, στο οποίο υπάρχει πάντα πάγος. Κοντά στα αξιοθέατα υπάρχουν τουριστικά καταλύματα στα οποία οι τουρίστες μπορούν να μείνουν.

USEFUL INFORMATION

Tourist Information Centres

Smolyan District

Tourist Information Centre Chepelare

4850 Chepelare
2 A Murdzhovska Str.
Tel: +359 3051 21 10
e-mail: tic@chepelare.bg

Tourist Information Centre Momchilovtsi

4750 Momchilovtsi
Mobile: +359 888 147991; +359 889 625396
Tel./fax: +359 3023 2240
e-mail: m_realestate@abv.bg
<http://www.momchilparadize.com>

Municipal Tourist Information Centre - Smolyan

4700 Smolyan
Youth House, TIC
Tel./fax: +359 301 6 25 30
e-mail: toursmolyan@abv.bg

Tourist Information Centre - Zlatograd

2 E.Pachilova Str.
Tel.: +359 3071 21 69, fax: +359 3071 25 88
e-mail: tic@eac-bg.com

Ethnographic Aerial Complex — Zlatograd

<http://www.eac-zlatograd.com>
Tel.: +359 3071 4474; +359 3071 4166
Fax: +359 3071 2519
e-mail : office@eac-zlatograd.com

Tourist Association - Stoikite

Village of Stoikite
For information and reservation:
Manager-Georgi Belev: +359 887 601 800
Secretary- Velichka Manolova:
+359 887 027 248
e-mail: info@stoikite.com

www.stoikite.com

Tourist Information Centre I Shiroka Luka

4710 Shiroka Luka
Tel.: +359 3030 2233
e-mail: rhodope_centre@mail.bg

Tourist Information Centre II Shiroka Luka

4710, Shiroka Luka
Tel.: +359 3030 2222
Mobile: +359 899 465 170
e-mail: chitalishte_shiroka_luka@abv.bg

Tourist Information Centre Mogilitza

tel: +359 3036 315
e-mail: mogilitza@abv.bg

Infocentre — Borino

Tel.: +359 3042 2787;
e-mail: infocentre@borino.org;
www.borino.yes.bg

Tourist Association - Stoikite

Village of Stoikite
For information and reservation:
Manager-Georgi Belev: +359887 601 800
Secretary- Velichka Manolova:
+359 887 027 248
e-mail: info@stoikite.com
www.stoikite.com

Tourist Information Centre — Chudni Mostove

Chepelare municipality
Tel.: +359 3053 3490
Mobile: +359 889 596506; +359 882
002047

Tourist Information Centre — Devin

Tel/Fax: +359 3041 4160;

USEFUL INFORMATION

+359 3041 4856
e-mail: pmr-devin@mbox.infotel.bg

Tourist Information Centre Rudozem

9 Bulgaria Blvd
www.rudozem.info;
Tel: +359 306 4560
e-mail: ticrudozem@abv.bg

Tourists information about Kardjali Municipality: “Tourist association” Kardjali

Kardjali 6600, 2 Otets Paisi Str
Mobile +359 889 429895 — Mihail
Minkov - manager, +359 899 227806
— Kalin Karagyaurov — secretary,
e — mail: m_minkov53@abv.bg

Tour operator “Eurogroup” OOD

Kardjali 6600, 47 Bulgaria Blvd,
Business centre “Orphei Cinema”
tel./fax: +359 361/ 6 22 16

Tourist Agency “Gabi Tour”

Kardjali 6600, 47 Bulgaria Blvd,
Business centre “Orphei Cinema”
Tel+359 361 6 76 20, Mobile +359
887 831026;
fax: +359 361 6 76 21,
e-mail: gabi_tour@abv.bg;
office@gabitour.com;
web: www.gabitour.com;

Tour operator and tourist agent “EMS — TOURS”

Kardjali 6600, 47 Bulgaria Blvd,
Business centre “Orphei Cinema”
tel./fax: +359 361 6 47 01;
GSM: +359 887 701422;
e-mail: emc2003@abv.bg;

Tourist agent SD “Markov G — 58 I Sie Markovi”

Kardjali 6600, 2 Kaloyan Str
Tel. fax /361/ 6 11 01;
e-mail: markovg58@mail.bg;
web: markovg58.com;

Tourist agent ET ET“MOTORROADS” EOOD

Kardjali 6600, 19 “9th May, entr. V, ap. 38
GSM: +359 885370298 — Dimitar Ivakimov
— manager;
e-mail: bul@motoroads.com
web: www.motoroads.com

Tourist agent ET “Vidi-2 — Kristina Videnova”

Kardjali 6600, 41 Republikanska Str
tel./fax: +359 361 61282;
e-mail: sentasy_2003@mail.bg

Tour operator and tourist agent ATT TOUR OOD

Kardjali 6600, 47 Bulgaria Blvd, Orphei
bl. Maritza, entr. V, office 3, fl.2
tel.: +359 361 64000; +359 361 64001;
fax: +359 361 64002;
e—mail: info@att-tours.com;
web: www.att-tours.com

Tour operator and tourist agent “Free Institute for Intercultural Exchange and Education — Master Group” OOD

Kardjali 6600, Vazrozhdentsi district, bl.62,
entr. G, ap.88
tel./fax: +359 32 627200;
Mobile:+359 886 359185 — Mariyan Atanasov
— manager;
e—mail: marian_atanasov@abv.bg;
web: www.mastergroup-tour.eu;

Tourist agency “EDI TOURS”

Kardjali 6600, 5 Kaloyan Str

USEFUL INFORMATION

tel. +359 361 64840,
e-mail: editourskj@abv.bg;
web:www.eddytours.bcci.bg

Tourist information about Momchilgrad Municipality

Tel.: +359 3631 6036; +359 3631 6051

Tourist Information Centre Kirkovo

Tel.: +359 3679 2039

Tourist Information Centres

Xanthi District

Travel Agencies

AIR TRANS: 0030 25410 26 497
GALAXOUSIDIS: 0030 25410 77 685
ESMERALDA TRAVEL: 0030 25410 71 473
LEFKIPOS TRAVEL: 0030 25410 83 122
MOURATIDIS: 0030 25410 22 683
PILOT TRAVEL S.A.: 0030 25410 711 27
TARPIDIS TOURS: 0030 25410 22 277
TASIOS TOURS: 0030 25410 26 865
TONIAS TRAVEL: 0030 25410 75 029
VISTONIS: 0030 25410 23 047
SCOUTWAY - FORESTLAND: 00302541062 488
STROVILOS: 0030 25410 93 870
EXPLORER: 0030 25410 75 309

Transportation

Railway Station 0030 25410 22 581
Olympic Airways: 0030 25410 26 497
Coach Services: Prefecture of Xanthi: 0030 25410 22 684
Coach Services: Prefecture of Kavala: 0030 25410 22 944
City Buses: 0030 25410 77 877
Megas Alexandros Airport: 0030 25910 53 273, 53 279
Taxi: 0030 25410 29 977, 23 866, 23 331, 22 311

How to get to Xanthi

By inter-city coach (KTEL)

Athens - Xanthi 738 km

KTEL Xanthi (Thessaloniki), tel. +0030 2310 595.423

KTEL Xanthi, tel. . +0030 25410 22.684

By rail

Athens-Xanthi,
OSE Athens, tel. . +0030 2310 517.517
OSE Xanthi, tel. . +0030 25410 22.581

By air

From Kavala airport
(Chrissoupoli, which is 35 km from Xanthi)
Tel. airport: . +0030 25910 53.237

How to get to Kavala

By Inter-city Coach (KTEL)

Athens — Kavala 680 km, KTEL Kavala (Athens), tel. . +0030 21051.29.407
Thessaloniki - Kavala 165 km, KTEL Kavala (Thessaloniki), tel.+0030 2310 595.422, KTEL Kavala, tel.+0030 2510 222.294

By air

Via Megas Alexandros Airport (Chrissoupoli), which is 30 km from Kavala, (Airport tel.+0030 25910 53.273)

By sea

Year-round service to the islands of the North Aegean and summer service to much of the rest of the Aegean (Port Authority tel. . +0030 2510 223.516)

How to get to Thassos

By air

Athens — Kavala
(Chrissoupoli airport, 10 km from Keramoti which has regular sailings for Thassos)

By coach and boat

Thessaloniki — Kavala 165 km
Kavala — Prinos 165 km
Kavala-Prinos by ferry or flying dolphin
Nea Peramos — Limena by ferry
Keramoti — Limena by ferry
Port Authority Kavala, tel. . +0030 2510 224.472
Port Authority Limena, tel. . +0030 25930 22.105
Port Authority Prinos, tel. . + 0030 25930 71.390
Port Authority Keramoti, tel. . +0030 25910 51.204

USEFUL INFORMATION

Hotels in Komotini

Arcadia Hotel****

Asomati, 69100 Komotini (Thrace)

Tel.: +30 25310 89100,

Fax: +30 25310 89119

In the beautiful city of Komotini, our modern hotel is in a naturally verdant area, next to the university campus and 3 km from the commercial centre of the city.

Hotel Facilities

General

Restaurant — Bar — 24-Hour Front Desk — Garden — Non-Smoking Rooms — Rooms/Facilities for Disabled Guests — Elevator — Safety Deposit Box — Soundproofed Rooms — Heating — Gay Friendly

Activities

Tennis Court — Sauna — Fitness Centre — Children's Playground — Outdoor Swimming Pool

Services

Meeting/Banquet Facilities — Dry Cleaning — Barber/Beauty Shop — Breakfast in the Room — Bridal Suite — Currency Exchange — Shoe Shine — Fax/Photocopying

Internet

Internet via modem is available in the business centre and is free of charge.

Rodopi Hotel***

E.Makariou 3, 69100 Komotini

Tel.: +30 25310 35988

e-mail: info@rodopihotel.gr

Rodopi Hotel is nicely located in the west of Komotini, Thrace. Following recent renovations, the hotel offers spacious rooms and suites that overlook the Rodopi mountain range.

Hotel Facilities

General

Restaurant — Bar — 24-Hour Front Desk — Garden — Non-Smoking Rooms — Rooms/Facilities for Disabled Guests — Elevator — Safety Deposit Box — Heating — Airconditioning

Services

Room Service — Breakfast in the Room — Bridal Suite — Shoe Shine — Car Rental — Tour Desk — Fax/Photocopying

Internet

Wireless internet is available in the entire hotel and is free of charge.

Olympos Hotel***

37, Orfeos Str., 691 00 Komotini

Tel.: +30 25310 37690-3

e-mail: holympos@otenet.gr

Hotel Facilities

Hotel:

● Bar ● Breakfast room ● Central heating ● Lift ● Lobby lounge ● Garage/Parking ● Reception ● Safe boxes ● TV room ● Room service .

Rooms:

● A/C ● Heating ● Bath/Shower ● Hairdryer ● Fridge ● Mini bar ● Safety box ● Telephone ● TV ● Satellite TV .

Achillio Hotel****

4th km. Komotini - Xanthi 691 00

Tel.: +30 25310 89100, Fax: +30 25310 89119

e-mail: info@achillio.gr

Anatolia Hotel**

53, Anchialou Str., 691 00 Komotini

+30 25310 36242-4 , 36246, 20132

e-mail: anathotk@otenet.gr

Hotels in Smolyan

SPA Hotel "Dikas"****

1A Bulgaria Blvd., town Smolyan, 4700

Tel: +359 301/86600 ; +359 301/86601

e-mail: hotel_dikas@abv.bg

Hotel Facilities

The hotel has 30 rooms - 2 luxury and 2 mansard flats, 1 maisonette and 25 bedrooms. Well-appointed with air-conditions, TV's, mini bar, Internet, cable television, phone and shower-cabin.

Smolyan Hotel ***

Address: 4700 Smolyan; 3 Bulgaria Blvd.

Telephone: +359 301 62053; 6 25 45

Tel./Fax: + 359 301 6 20 22

Tel./Fax: +359/301 6 21 70

e-mail: office@hotelsmolyan.com

<http://www.hotelsmolyan.com/bg/>

Number of Rooms:

30 single rooms; 103 double rooms, and 3 suites

Facilities:

Waking up ● Room Service ● Fax ● Restaurant ● Bar ● Tavern ● 2 Conference Halls ● Satellite TV ● Cable TV ● Shower/Tub; Ironing ● Swimming pool ● Sauna ● Beauty Parlor ● Outdoor and Indoor Parking ● Guard ● Guide Services ● Shop ● Safe

Management of projects in supporting small and medium enterprises-financial advisory of Eastern Macedonia and Thrace (DESM-OS E.M.TH.)

DESM-OS E.M.TH. (Management of projects in supporting small and medium enterprises-financial advisory of Eastern Macedonia and Thrace) is a civil, non-profit enterprise. It was established in October 1996 and it was named Intermediary Vehicle Administrator of Communal Projects in 15th May 1997 for the 2nd Structural fund and in 19th December

2001 for the 3rd Structural fund.

The main aim of DESM-OS E.M.TH is to undertake and administrate, as an intermediate, European Community's Programs and Initiative for the development and modernization of Small and Medium Enterprises of the Prefecture of Eastern Macedonia and Thrace.

Two of the most important purposes of DESM-OS E.M.TH activities are: Development of Economy's Competitiveness and Decrease of prefecture inequalities and withdrawal of isolation of island regions.

DESM-OS E.M.TH since its foundation and during the 2nd Structural Fund, has been administrating approximately 230 investment projects for total budget around 46 million Euro.

Furthermore, during the 3rd Structural Fund, DESM-OS E.M.TH administrating 26 Community's Programs, through the "Corporate Program for Competitiveness" administrating about 1045 investment programs for a total budget around 107 million Euro.

The Management and Administration of DESM-OS E.M.TH are made by: General Council of Shareholders, Board of Directors, and Administrative Committee, which is formed by President and Vice-President of the Company, and by Project Manager. The total number of the experts which are working in DESM-OS E.M.TH is fourteen.

The company's shareholders, with an equal percentage of participation are:

Prefecture of Kavala — Xanthi — Drama; Prefecture of Rodopi — Evros; National Development Company of Northern Greece S.A. (member of E.T.E.B.A. Group); Commercial and Industrial Chamber of Rodopi; Professional and Industrial Chamber of Rodopi; Chamber of Evros; Chamber of Xanthi; Chamber of Drama; Chamber of Kavala; Prefecture of Drama; Prefecture of Evros; Prefecture of Kavala; Prefecture of Xanthi; Prefecture of Rodopi and Assets Administration Company of "Democritus University of Thrace".